No 47

33

L'ABIM

DRAMA CATALA EN TRES ACTES Y EN VERS

ORIGINAL

DE

PERE REIG Y FIOL

Estrenat ab satisfactori éxit en lo TEATRO CATALÁ (ROMEA) la nit del 5 de Febrer de 1895.

Preu: DOS pessetas.

BARCELONA
BIBLIOTECA DE «LO TEATRO REGIONAL»
Carrer de las Cabras, 13, 2.on
1896

10

L'ABIM

DRAMA CATALÁ EN TRES ACTES Y EN VERS

ORIGINAL

DE

PERE REIG Y FIOL

Estrenat ab satisfactori éxit en lo TEATRO CATALÁ (ROMEA)
la nit del 5 de Febrer de 1895.

BARCELONA
BIBLIOTECA DE «LO TEATRO REGIONAL»
Carrer de las Cabras, 13, 2.on
1896

Imp, «La Industria,» de Collazos y Tasis, Tallers, 6, 8 y 10.

REPARTIMENT

PERSONATJES	ACTORS
Don Joan	Don T. Bonaplata
Donya Elvira	Donya C. de Mena
Ricart	Don A. Labastida
Leonor	Donya A. Clemente
Don Gabriel	Don M. Santolaria
Salvador	» E. Fernandez
Rafel	» L. Capdevila
Criat	» F. Llano
Inspector de policía	» R. Valls

Dos agents de policía.

Per la relació que los procediments jurídichs tenen en aquesta obra, l' acció de la mateixa se suposa en Barcelona, durant l' any 1878.

ACTE PRIMER

Interior de una sala de confiansa, elegant, pero de no molta riquesa. Porta al fondo, duas á la esquerra, y á la dreta porta en segon terme y balcó en primer. En totas aquestas aberturas, cortinatjes. Prop del balcó una taula ab un quinquer que estará encés. Duas cadiras lleujeras prop la mateixa. Vora la primera porta esquerra altra tauleta petita ó cusidor voltat per cadiras y una butaca. Arrimadas á la paret, cadiras tapissadas fent joch ab los cortinatjes; al fondo dreta una xamaneya. y cónsola ó moble arquilla en la esquerra. Sobre la taula algún llibre, diaris, timbre eléctrich y recado y paper per escriurer; sobre 'l vetllador un bastidoret pera brodar, ab un mocador com labor del mateix, objectes y útils per fer ganxet, etc., etc.

L' acció de aquest acte es á la nit, essent de dia los dos últims.

Dreta ó esquerra la del actor.

ESCENA PRIMERA

DONYA ELVIRA *y* LEONOR, *assentadas traballant prop del vetllador.*

D.ª Elv Es molt estrany que 'l teu pare
tardi tant á esser aquí.
Leon. Estranyesa no: Recordi
lo que ahir vespre va dir.
Que tenía á n' el jutjat
un assumpto tan precís,
que no podía deixarlo
per tart que fos de la nit.
D.ª Elv Tens rahó, no ho recordaba:
Mes en Rafel pot venir

y encara no habém parlat
ni un mot respecte als seus fins.

LEON. Mes á vosté ¿que li sembla?

D.ª ELV Qué 't diré, ¡pobre de mi!
En Rafel es un bon noy;
y á més instruit, y actiu;
en fí, es un jove que penso
que podrá ferte felis.

LEON. Axís ho crech jo també;
y recordo que la nit
que va dir que m' estimaba,
en lloch de donarli un si
que del fons del cor m' eixia.
vaig mirar en lo pervenir,
y pensant com vosté pensa,
y creyent lo meu desitj,
que podrá ferme ditxosa,
á la fí vaig consentir.

D.ª ELV Sols una cosa m' apena;
y es que al ser lo téu marit
potsé intenti refredar
l' inmens amor que 'ns tenim.
Ja que á mida que l' edat
transcorra, es quan mes sovint
los pobres vells necessitan
del amor pur l' atractiu
qu' endolsa la nostra vida
fins á entrar en lo infinit.

LEON. Deixi 'l temor y no pensi
que puga fer lo que diu.
Que 'l quí sencer lo cor guarda
no ha de passar grans fatichs
per poder agermanar
aquest dos amors, distints.
Puig si l' amor devegadas
porta 'l cor tan sols á un fí,
no te tanta mesquinesa
per deixar lloch tan reduhit
que dins d' ell no puga cabrehi
l' amor pur y sant de fill.
Ab aixó no temi, mare,
que succeheixi 'l que diu;
no cregui ni pensi veurer
olvit ni fredor en mí:

Ben al contrari, puig, juro
que si avuy te sols dos fills,
no ha de passar ja molt temps
si 'l pare hi vol consentir,
que un altre fill aquí vinga
perqué siga repartit
també ab ell, l' amor inmens
de vostés ab los seus fills.

D.ª ELV Deu ab sa bondat t' escolti
LEON. No 'm dona això cap fatich.
¡Sembla ve algú! ¿Será 'l pare?

ESCENA II

DITAS *y* DON JOAN, *pe 'l fondo*

D. JOAN No t' enganyas: Bona nit.
D.ª ELV / LEON. Bona nit.
D. JOAN Ja m' esperabau?
D.ª ELV Es per demés dir que sí.
D. JOAN ¿Y en Ricart?
D.ª ELV En lo despaitx
D. JOAN Pots entrarhi tot seguit
y li dius que 'l despaitx deixi
un moment, y vinga aquí.
(*A Leonor, que se 'n vá per la segona porta de la esquerra.*)

ESCENA III

DONYA ELVIRA *y* DON JUAN

D. JOAN Estich cert que deu pensarse.
Nostre filla ja 'l motiu
perqué vull que 'l seu germá
vinga á parlar.
D.ª ELV Potsé sí
ja que d' això aquí tractabam
quan has dat la bona nit.

D. Joan Y qué diu, ¿está resolta?
D.ª Elv Molt més de lo qu' es pot dir,
D. Joan Sols falta dongui 'n Ricart
lo seu paré y decidím.
D.ª Elv ¿Mes perqué vols consultarlhi?
No hi sé veurer lo motiu.
D. Joan Donchs jo si, qu' una germana
no 's dona aixís com així,
y es molt just que també 'ns diga
lo que hi pensa: Aquí 'l tením.

ESCENA IV

DITS *y* RICART

Que surt junt ab Leonor de la segona porta de la esquerra. Leonor recull de sobre la tauleta ó vetllador la capseta del ganxet y desapareix per la primera porta esquerra. Ricart queda mitj passejant al centre de la escena. Estant assentats, donya Elvira y D. Joan un á cada part d' escenari.

D. Joan Que potser t' hem destorbat?
Ricart. ¡Destorbarme! No. M' estaba
llegint dintre del despaitx
las noticias de la tarde.
D. Joan Donchs voldría que parlessem
un moment de ta germana;
ja crech que deus sapiguer
qu' en Rafel va demanarme
la seva ma per esposa;
y com aquet vespre acaba
lo plasso que per resoldre
vareig pendre de ma banda:
á que negarho; voldría
poguesseu aconsellarme
y 'm diguessiu francament
cas de veurhi algun obstacle,
lo que podem fer per véncel.
D.ª Elv Per mi ja ho sabs, ni se 'n parla.
D. Joan ¿Y tú que hi dius? (á Ricart.)
Ricart. Lo mateix
es questió per mi acabada.

D. JOAN Mireu que l' assumpto es serio
y mereix pensarho ab calma.
Que si demá algún trastorn
passés, ó be una desgracia;
no dupteu, no la podría
per cap estil soportarla.
D.ª ELV ¿Qué origina aquest temor?
RICART. Pessimista veig al pare.
D. JOAN Es qu' es pe 'l bé de ta filla: (á D.ª Elvira.)
per lo bé de ta germana. (á Ricart.)
D.ª ELV Peró tu sabs qu' en Rafel
es fill de molt bona casa
y advocat dels mes actius
y tampoch crech que m' enganya
lo desitj mateix que 'n tinch,
de qu' es veurá rodeijada
la nostre estimada filla
de venturosa bonansa.
RICART. Així ho desitjo també.
D. JOAN No, si ho crech, á mi m' agrada
y estich disposat á admetre
millor dit, deu aceptarse
la petició que 'm va fer:
Si es una honra molt brillanta
la que á tots nos fá 'n Rafel:
Mes això no es cap obstacle
pera pensar en demá;
la passió pot refredarse,
y 'l cor, si algún jorn s' asseca
sa espirituosa sava,
fa com l' arbre que primer
sas verdas fullas veu caure
perque 's corseca son tronch,
s' esberlan després sas brancas,
s' esmicola, 's torna pols
y á la fí no 'n queda rastre.
D.ª ELV ¡A que vé aquet pensament!
¿No sents, Ricart, al teu pare?
Sembla que en l' estrado 's trobi
presidint alguna causa
y la ilusió 's fá sens dupte
que l' escolta algún culpable.
D. JOAN No es cosa, Elvira, de broma
l' assumpto que tractém are.

RICART. Es molt cert que no es aixís,
pero crech també 'n fassa massa
rebuscant pe 'l pensament
lo que vindrá: Pensi en are.
Per mi 'n Rafel se mereix
enllassarse ab ma germana,
sé sa conducta y sos fins,
que per cert son molt lloables.

D.ª ELV Si, Ricart, igual que tu
penso

D. JOAN Questió acabada.
Per mi ja conto á 'n Rafel
com á fill, y sens tardansa
podeu donarli la nova.

D.ª ELV Que crech no deurá pesarte.

D. JOAN ¡Pero, Elvira, si t' he dit!
que no hi poso cap obstacle!
Ló perqué així os hi parlat
lo perque heu vist que dubtava
es lo pensar com es propi
ab lo porvenir.

D.ª ELV ¿Y ab ansía
creus que ab lo mateix no atino?

D. JOAN Es qu' el pervindre es balansa.
que pot inclinarse al bé
com al mal pot decantarse.
Si caygués d' aquest costat,
sí veya sols una llágrima
en los ulls de nostra filla,
com sagell de pena amarga;
esteu certs, al rodolar
per sa blanca y tendre cara,
sas llágrimas sentiría
com si cremessin mon ánima.

D.ª ELV Deixa, Joan, aquet temor.

RICART. No pensi tal cosa pare
que no es capás, com he dit
en Rafel de semblant falta.

D. JOAN Llavoras no 'n parlem més

D.ª ELV Vaig á portar lo missatje (alsantse de la cadira)
que anguniosa nostre filla
de segú deu esperarme,
(Donya Elvira se 'n va per la primera porta de la esquerra.

ESCENA V

DON JOAN *y* RICART, *lo primer queda un moment pensatiu*

D. Joan Deu fassi que sempre 'l goig
trobi ma filla á la vora.
Ricart. ¿Perqué no ho ha de ser aixís?
Vosté vacila, 's trastorna.....
D. Joan Que hi farás, soch pessimista,
tú m' ho has dit, y crech m' ho dona
aqueix cárrech que exerceixo,
ja que estich cert que no ignoras
qu' el jutje per obrá recte
á lo que la lley l' impossa,
ha d' encausar ben be 'ls fets
ab son enginy y ab sas probas,
que han de apareixèr ben clars,
per mes qu' el misteri ho fonga.
Ricart. Es vritat, pero no crech
que hagi donat ab sas obras,
en Rafel motiu de dupte.
D. Joan Això nó.
Ricart. Donchs si no 'l dona
perqué pensar si demá.....
Lo tribunal dona informe
ó falla sobre fet cert,
mes no 'l crech ab tanta forsa
per preveure 'l porvenir
ó resultat; si tal cosa
pogués fer, ni un sol delicte
per ell fora lletra morta.
D. Joan M' grada sentir com parlas.
¿Perque ab lo talent que mostras
y faltante per cursar
sols dos anys, ja no 't recordas
dels estudis, olvidantlos
ab distraccións perillosas.
Si algún dia tu 't trobessis
com en Rafel ara 's troba:

¿Quins informes se daríau
referents á ta persona?
Diríau es un bon noy
es molt cert, pero no conta
altres medis de fortuna
que una hermosa herencia d' honra.
(*Ricart demostra contrarietat per lo que diu D. Joan.*)
Has deixat sens acabar
la carrera, y semblant nota
creu, Ricart, que fa mes por
que la miseria espantosa;
ja que aquesta ve depressa
per engolir ab sas sombras
als que com tu 'ls bons consells
desprecian y no escoltan

RICART. ¿Es dir que segons vosté
no es possible en lo mon l' home
que no tinga una carrera?

D. JOAN Ofici ó carrera bona
que puga lograr ab ella
riquesas, profit ú honra:

RICART. Donchs crech que no 's necessita
lo que diu, perque qui conta
com jo faig ab bona lletra
instrucció, domini y forsa
per imposarse 'l treball
si d' aquet arribés l' hora;
pot defensar á n' el mon
sa vida, sa casa.....

D. JOAN Y la honra.
(*Sens deixarlo acabar.*)

RICART. ¡L' honra també!
(*ab to sech y malhumorat; dihent seguit apart.*)
(Que ja 'm cansa
conversa tan enutjosa.)

D. JOAN ¡Ricart, axís me contestas!
(*Sorprés per la resposta.*)

RICART. Es qu' extrema tant las cosas,
que creuría qui 'l sentis
que en distraccions deshonrosas
passo la vida, y que so
un calavera, y tal nota

no vull, com tampoch que 'l dupte
de son rastre deixi sombra.
Escolti, donchs; perque atendre
vull ja sos afanys que l' honran.
Si ab l' influencia que té,
en elevadas personas
pot trobarme algún destino
siga á ciutat ó be á fora,
veurá ab gust com lo seu fill
lo treball de cop s' imposa.

D. JOAN ¡Oh nó nó, no vols entendre
lo que dich!

RICART. Donchs allavoras
no se pás de mi que vol.

D. JOAN Lo que vull, que 't fassis home,
que no faltis mes á classe;
al estudi de nou torna
y acabada, ta carrera
en lo mon un nom te donga.
Si d' aixó fas lo contrari,
Ricart, al dolor me postras.
(*Ab carinyo paternal.*)
Fesho per tú, per nosaltres,
mos concells de cor escolta,
tornam de nou l' alegría
que ab ta conducta veig morta.
¿Oy que ho farás? ¿No contestas?
(*Ricart dupta dihent apart.*)

RICART. (L' haig d' enganyá y no tinch forsa.)
Si aixis ho vol, aixís sía.....

D. JOAN ¡Oh quin goig, quin goig me donas!

RICART. Tornaré en lo vinent curs
al estudi, y per las notas
totas brillants que obtindré
á la fí veurá resolta,
la carrera desitjada
que á vosté tants dols l' hi costa.

D. JOAN Vina als meu brassos, Ricart!

RICART. (¡Quin suplici!) ¿Perqué plora?

D. JOAN De la mateixa alegría,
al pensar que á casa nostra
la tranquilitat perduda
á regnar torna altra volta,
Adeu: me 'n vaig al despaitx,

quant vinga 'n Rafel recordat
d' enterarlo desseguida.....

RICART. Aixis que passi la porta.
(D. Joan se 'n vá per la segona porta esquerra.)

ESCENA VI

RICART

Gracias á Deu! Quin martiri,
ja ha sigut un cás estrany
que aquet consell de familia
l' hagi pogut soportar.
¡Pobre pare! 'M dona pena
mes qué fer, si pél meu mal
no atench lo que m' aconsellan:
Ja veig que soch un malvat,
mes quan rodolant la pedra
se despenya pel barranch,
s' esmicola en mils engrunas
y no para fins abaix. (Pausa.)
Aixís veig, per ma desgracia,
lo porvenir emboyrat.
No atench los consells, que 'm donan;
per mon mal viure aturar;
mes encara las paraulas
no han deixat de ressonar,
que de nou lo pensament
capgirant lo meu estat,
fa que sía 'l mateix qu' era
y molts cops pitjor qu' avans.
¡Oh nó, nó, axó no es viurer!
Haig de mirar de apartam'
d' aquesta negrosa vía;
que qui del vici es company,
es tant lo que s' hi agermana
es tant lo que ell lo te esclau,
que posantli atapahida
vena 'ls ulls lo fá passar
de la deshonra, al escandol,
al robo, y al..... ¡No, no may!

(*Horroritzat queda abatut assentat prop la taula agafantse lo cap ab las dugas mans. Leonor surt de la primera porta de la esquerra: tota alegre mira á Ricart y avansa fins á posarse á son costat.*)

ESCENA VII

DIT *y* LEONOR

LEON. Ricart. (cridantlo.)
RICART. ¡Qué! (aixecantse esvarat.)
LEON. Home no t' espantis. (Rient.)
Soch jo, no ho veus, ta germana.
RICART. Espantarme: ¿De qué?
LEON. Es broma
que t' hi volgut fer.
RICART. Pensaba.....
(*Sense saber qué dir.*)
LEON. Si, ja t' hè vist que distret
estabas prop de la taula.
¿Ja deus saber qu' en Rafel
el pare consent que á casa
desde avuy puga venir?
RICART. Sí: D' anarsen d' aquí acaba
y del que dius s' ha parlat.
LEON. Y bé, digas, en confiansa:
¿Que te 'n sembla d' en Rafel?
RICART. Lo que 't vaig dir, que m' agrada
y estich cert que 'l benestar,
atent, sabrá procurarte.
LEON. Axís ho crech. ¿Y tú no pensas...?
RICART. Qué.
LEON. Qué 't diré, Ricart: Si are.....
RICART. ¿Qué vols dir?
LEON. ¿No hi atinas?
RICART. No.
LEON. Sí 'ns dirás aviat que 't casas.
RICART. Ah, Leonor; ho tinch molt lluny.
Y, si clar tinch de parlarte,
no hi he pensat ni crech ferho
per ara, la edat no 'm passa.

LEON. Es molt cert: Pero, Ricart,
si sentissis á la mare...
Veu que sempre y á las nits
t' en vás á fora de casa;
uns días vens á deshora,
altres casi á matinada,
y sempre ab cara tan séria
que tan mal humor senyala;
que tremolo sols pensant
lo que deu sufrir la mare,
que fa tot lo d' aquet mon
per tapar las tevas faltas.
RICART. ¡Be, veurás, deixemho corre!
LEON. Ricart creu á ta germana,
no portis aquesta vida,
no vinguis tant tart á casa:
¿Oy qu' ho farás?
RICART. Be, si, deixam
no pretenguis marejarme
que encara no fá mitj cuart
lo pare de aixó 'm parlaba.
Y al últim, si m' apureu
si 'l meu cap al fí s' exalta,
faré com sabs que faig sempre,
no voleu caldo, tres tassas.
LEON. ¡Home, perxó no t' enfadis!
RICART. Donchs dexeume: A qué paraulas
que si forsa alguns cops tenen
es tan sols per excitarme.
LEON. ¡Oh Ricart, Ricart, per Deu
escoltam! (agafantlo amorosa.)
RICART. ¡Aixó já 's massa. (desprenentsen.)
Per favor, deixam, Leonor;
que no estich per escoltarte.
Tinch un dia malehit;
jo mateix ni sé 'l que 'm passa,
m' aburreix lo mal humor,
tot me pesa y tan m' ecsalta
que voldría estar ben sol
y no sentir cap paraula.
LEON. ¿Que tens algún contratemps?
RICART. Aixó nó.
LEON. Soch ta germana:
Y si 't passa alguna pena

que en mi estés lo mitigarla
confíamela, no desmayis.

RICART. Ja t' ho he dit, no se 'l que 'm passa.
LEON. Lo que 't passa, es que tú vius
agitat, que tot te cansa,
y t' aborreix lo de fora
y t' aborreix lo de casa.
RICART. ¡Leonor!
LEON. Si, per mes que cridis
t' ho vull dir: Això es la causa
de trobarte com te trobas:
Ricart, creu als nostres pares
que be sabs que may te negan
res de lo que 'ls hi demanas:
No vinguis tart y al cassino
creu no hi vagis, que ré hi guanyas.
RICART. ¡Ja hi tornem!
LEON. Pero Ricart.....
RICART. Ja prou te dich.
LEON. Es que.....
RICART. Calla:
Que no pots, ni vull que sigas
qui fiscalisi 'ls meus actes.
(*ab imperi dominant la situació.*)

ESCENA VIII

DITS *y* CRIAT, *pel fons*

CRIAT. Dispensin. Hi ha don Gabriel
esperant en l' antesala,
que diu voldría parlar
un moment ab lo seu pare.
RICART. Díguili que pot entrar.
¡A que vé ara l' anunciarse!
CRIAT. Es que jo l' hi he fet dá 'l nom
avans de donarlhi entrada.
Puig com l' honor no tenía.....
RICART. Donchs qu' ho sápiga desde are,
que quan vinga aquet senyor
no ha de fer may antesala.
(*Lo criat se 'n vá, sortint de nou acompan-*

yant á don Gabriel. Aquet entra en escena y el criat se 'n vá pe 'l fondo.

ESCENA IX

LEONOR, RICART *y* D. GABRIEL

D. GAB. Adiós, Ricart. (allargantli las mans.)
RICART. ¡Vosté aquí! (encaixant.)
D. GAB. Als peus de vosté, Leonor.
LEON. Beso la má.
RICART. Donchs, qué passa?
Veurel tant tart vé de nou.
D. GAB. Sensillament, que voldría
si molestarlos no fós,
poder pariá ab lo seu pare.
RICART. Axió si que costa poch.
Es al despaitx, pot passarhi,
millor dit, anemhi 'ls dos,
que de pás reculliré
un paquet.
(Se 'n van cap á la segona porta de la esquerra y al entrar invita Ricart á Don Gabriel per que entri primer dient.)
Fassi 'l favor. (entran dins.)

ESCENA X

LEONOR *á poch* SALVADOR

(La primera queda un moment mirant la porta per ahont ha sortit Ricart, després s' assenta y 's posa á brodar.)

LEON. Ay, Ricart, me sembla un somni
veuret aixís, y 'm fas pór,
que sols trobis en la terra
en lloch de ventura y goig
lo rosech cruel de la pena,
lo fel amárch del dolor.

(*Salvador entra pel fondo y s' queda un moment mirantla.*)

SALV. ¿Soleta?

LEON. ¿Ola, ets tú?

SALV. Si

¿Qu' ha sortit en Ricart?

LEON. No.

Es al despaitx ab lo pare,
pero crech s' hi estará poch.
Espéral, no pot tardar.

SALV. L' espero.

(Agafa una cadira posantla al costat de Leonor y s' hi assenta, y diu desprês de mirar lo brodat que fá Leonor.)

¿Qué fem de nou?

LEON. ¡Qué no ho veus! Estich brodant.

SALV. Si ja ho veig, un mocador.

LEON. ¿Ja deus pensar per las lletras...?

SALV. ¿Qué vols dir?

LEON. ¿Oy que fán goig?

SALV. Estant bé, pero estaría
un altre enllassat millor. (ab intenció.)

LEON. Ah, noy, digaho al dibuixant. (ab candidés.)

SALV. No 'm vols entendre.

LEON. ¿No?

SALV. No.

No es que 'm queixi del dibuix

LEON. ¿Donchs de qué?

SALV. ¡Mireu qu' es molt!

del qué 't vaig dir l' altre dia,
que estaría molt millor
la esse en lloch de la erre,
puig lo monógram mes goig
faría, ja que, no ho duptis,
la esse enllassa per tot.

LEON. Oh per xó no t' amohinis;
te 'n brodaré un si tú vols.

SALV. Aixó ja ho sé que ho farías.

LEON. ¿Què vols més?

SALV. ¡Qué vull, Leonor!

Que siguesses mes atenta
á lo que t' he dit tants cops.
Tú 'm farías tot un altre
si vegés que correspons

al carinyo que 't professo;
si vegés.....
LEON. ¡Te deixo sol!
(aixecantse resoluda pero tornantse á assentar á poch.)
Mira, veurás, no 'n parlem;
no tornem á la cansó.
com á cusí, sabs t' estimo,
y, no 'm fassis dir de nou
lo que per tantas vegadas
ja t' hé dit.
SALV. Pero, Leonor:
Que t' he fet perqué 'm desayris,
que t' he fet que ni un sol cop
hagis volgut escoltarme?
¿Tant dolent soch que 't faig por?
Que soch algo calavera
massa ho sé, més, si tu vols,
desde are 't faig prometensa
de trasformarme del tot.
Te asseguro ja desde are
perque vegis lo que pots,
no anar per res al cassino;
deixar los companys de cop,
faré sols lo que tú vulgas,
retiraré fins dejorn;
y 'm trobarás tan un altre
y faré un cambi tan bó
que veurás en mi complert
lo mes difícil del mon,
qu' es fé un ángel d' un dimoni
anant per lo camí honrós.
¡Oh sí, si, Leonor, escoltam,
t' ho demano per favor! (ab passió creixent.)
¿Vols que parli avuy al tio?
¿Vols que 't demani?
LEON. ¡No, no!
(alsantse ab serietat.)
Y, acabem, perqué 'm violenta
sentirte parlá ab tant foch.
SALV. ¿Llavors no tinch esperansa?
LEON. Que vols que 't diga: Lo mon
no 's concreta sols en mi;
no ha de faltar, Salvador,

qui 't comprenga y be t' estimi,
SALV. Es que per tú estich com boig.
En lo mon ets tan sols tú
qui m' ha fet sentir amor;
(Ricart surt del despaitx deturantse per escoltar.)
tú la única que ab certesa
me duría á segur port.
Tú ets la que en las nits de febre;
á que negarho, del joch,
qu' en sa lluyta tentadora
á mil baixesas me mou,
se 'm representa com l' angel
de bonansa y de consol,
recriminantme amorosa
pera fer ma redempció.
¡Escoltam, per Deu, t' ho prego!
LEON. Impossible; quédat sol.
(dirigintse cap á la primera porta de la esquerra.)
SALV. ¡Oh té 'n vás! Leonor, escoltam. (seguintla.)
LEON. No digas mes.
SALV. No tens cor.
LEON. Ja prou. (ab to sech y desde 'l llindar de la porta.
SALV. ¡Si: Tem ma venjansa!
RICART. (avansant.) ¡No, may: Mentres visca jó!

ESCENA XI

RICART *y* SALVADOR

SALV. ¡Ricart!
RICART. Tot ho he sentit
SALV. ¡Tú!
RICART. Yo. Y creume posa mes seny,
que si la conversa teva
l' hagués sentida 'n Rafel,
podría un disgust portarnos.
SALV. Per mi lo mateix me té.
RICART. Donchs á mi nó, y vull pregarte
que no intentis ja may més
lo parlar ab ma germana

del teu amor, puig mereix
tení un altre porvenir
millor que 'l que li promets.

SALV. ¿Qué vols dir?

RICART. Que mentres visca
jo consentir no podré,
qu' un que siga esclau del vici
puga ser lo marit seu.

SALV. No 'm vulgas, Ricart, fer riurer
¡moralisant tos extréms!
Las paraulas que pronuncias,
creume, t' están malament

RICART. ¿Perqué ho dius?

SALV. ¡Axió preguntas!
Lo que sé, ¿de qui hi ho aprés?

RICART. Es vritat, t' hi fet de mestre,
y sent bon deixeble meu,
perxó 't dich lo que he dit are
ja que 'ls teus vicis conech.
Jo seré, soch un malvat,
soch jugador en excés;
entre disbauxas y vicis
faig malbé tot lo meu temps:
Pero no puch consentir
sabent com sabs lo que sé,
que may pugas de Leonor
ser lo marit.

SALV. No t' entench.

RICART. No m' entens, perqué 't comparo,
com pots veure, ab mi mateix.

SALV. Es que jó m' apartaría
ab gust de tot lo pervers
pera fer la ditxa d' ella.....

RICART. Calla, calla, la pendent
que seguim es relliscosa,
y tan sols un geni enter
que ni tú ni jó tenim
capjirantse ab si mateix,
podría avuy deturarse
al ser del abim al peu.

SALV. Ricart, axió ho lograría.

RICART. Ni tú ni jo tenim seny,
y com veus, faltats de forsa
nos arrastra la corrent.

SALV. Es que la mena de vida
que porto, com sabs, tan temps,
necessito abandonarla
pera calmar dolors fers.

RICART. ¡Y tú creus que no pateixo!
¡Si ma vida es un infern!
Quan tot sol, tenint per jutje
la conciencia, y 'm veig seré,
¿creus que no 'm fá horror lo viurer,
sempre á tot hora tement?
de mi mateix, m' horroritso,
de mi mateix soch torment;
maleheixo á quants me voltan,
deploro lo perdut temps,
faig promesas falageras,
de cumplir nobles debers
y quan miro la bonansa
somrisenta ja aprop meu,
altre volta la passió,
lo vici, l' instint dolent
fá olvidarme 'ls bons propósits
desvaneixent mos intents.
¡Salvadór, això no es viurer!

SALV. Fem un esfors.

RICART. No pot ser.
que no veus que no es possible.

SALV. Té 'n faig si vols jurament.

RICART. ¡No juris! Que avans que fossin
tas paraulas per lo vent
escampadas per la sala;
perjur fores devant meu.

SALV. Es que tinch coratje y forsa
per cumplir.

RICART. Aixó deixém.
Y creume, lo qu' és ab ella,
Salvador, no hi pensis més,
y, evita, si es que 'ns estimas,
que aixó sápiga en Rafel.

SALV. ¿Creus, potser; apahordirme?

RICART. ¡Vols imposarte! No veus
que no pots formalisarte
per ser aquest afany teu?

SALV. Es que l' honor se 'm subleva.

RICART. ¡L' honor dius! Bona es á fé.

¡Vaya uns modelos per l' honra!

SALV. ¡Ricart!

RICART. ¡Ah si! Axió deixém.

SALV. Me 'n vaig ans que 'l seny nos falti.

RICART. Ben pensat. Fins á després. (Se 'n vá pe 'l fons)

ESCENA XII

RICART *á poch* RAFEL

RICART. Es precís lo desvaneixer
lo nuvol que 's vá engruixint;
si en Rafel ho traslluhía
ó be algú li anés á dir,
qui sab com acabaría
lo trastorn que produhis.
(Rafel apareix pel fondo sens mourers de moment mirant la direcció que haurá prés Salvador.)

RAFEL. Ola, Ricart. (sens mourers del fondo.)

RICART. ¿Qué 't detura?

RAFEL. Que al volguer entrar aquí. (entrant á la escena)
he trobat á 'n Salvador,
y al darli la bona nit
m' ha semblat que s' apartaba
com tractant de refugir
lo tenir de contestarme.

RICART. Qui 'n fá cas: Ell es aixís.

RAFEL. ¿Y Leonor?

RICART. Si no m' enganyo
s' está ab la mare allí dins.
(Signant la primera porta esquerra.)

RAFEL. ¿Y 'l teu pare?

RICART. En lo despaitx.
Pero no 't dongui axió fatich.

RAFEL. ¿Qué vols dir?

RICART. Que no 't sorprenguis.
¿Sabs que conech los teus fins?

RAFEL. ¿Es dir qué?

RICART. N' habém parlat.

RAFEL. ¿Y qué s' ha resolt....?

RICART. Que si

RAFEL. ¡Oh quina alegría 'm donas!
(Estrenyent las mans de Ricart ab alegría.)
No sabs, Ricart, lo felís
que m' has fet ab tas paraulas.
RICART. ¡Ja ho tens entés!
RAFEL. Me 'n vaig dins,
per saludar á ta mare.
RICART. ¿Y á ningú més....? (Recalcant.)
RAFEL. Clar que sí.
(Se 'n vá per la primera porta ab mostras de la mes gran alegría. Ricart queda mirantlo ab tristesa.)

ESCENA XIII

RICART, *á son temps* D. JOAN *y* D. GABRIEL

RICART. Quan veig aquesta alegría
fins tinch ganas de plorar.
¡Perqué, Senyor, no vaig neixer
ab un cap mes assentat!
(D. Juan y D. Gabriel apareixen en conversa per la segona porta de la esquerra sens mourers d' ella.)
D. GAB. Bueno, donchs, quedém entesos
li envias los vint mil rals,
y aixís demá al dematí
fará 'l diposit al Banch.
D. JOAN Vaig desseguida á arreglarho.
Gabriel..... (allargantli la má.)
D. GAB. Adeu, qu' es fá tart:
(encaixant. D. Joan se fica á dins.)
RICART. ¿Y donchs tan aviat nos deixa?
D. GAB. Tinch d' activar un traball,
y si 'm detingués, no crech
que 'l pogués deixá acabat.
RICART. D. Gabriel, já ho sab, disposi.
D. GAB. Qu' el mateix pots fer ja sabs.
(Se *'n vá pe 'l fondo.)*

ESCENA XIV

RICART *á son temps* D. JOAN

RICART. Per últim en pau me deixan.
Are anemsen á arreglar
y arrivarém al cassino
per fugir de mals de cap.
¡Dos quarts de deu! Casi es hora.
(*ab sorpresa mirant el rellotje de butxaca.*)
D. JOAN ¿Qué surts de casa, Ricart?
(*Surtint de la segona porta de la esquerra.*)
RICART. Anaba á doná una volta. (contrariat.)
D. JOAN Donchs, mira tot passejant
ves á casa don Ramón,
y li entregas de ma part
aquestas cinch mil pessetas
que ja deu está esperant.
RICART. Y ja sab per quin concepte?
D. JOAN Si: De tot está enterat.
(*Ricart prent los billets que li dona 'l seu pare y entra per la porta de la dreta.*)
Quan faig un bé fins hi goso.
¡Pobre Ramón! Si en lo cás
qu' ell se troba jo 'm trobés.....
Sé be qu' es un bon company
y no dupto, 'm deixaría,
com jo faig, tal cantitat.
(*Se 'n va per la segona porta de la esquerra. Ricart torna á sortir en traje de carré.*)

ESCENA XV

RICART

(*Se 'n vá cap á la porta del fondo pero avans d' arribarhi se treu los bitllets de la butxaca y es detura miransels.*)
¡Cinch mil pessetas! ¡Mil duros!

No 'ls había tingut may.
¡Que bonichs son los dinés!
Si sabés qu' are jugant
pogués doblarlos, tindría
per mi aquesta cantitat.
¡Y si 'ls perdía! ¡Com quedo!
¡Que podría dir demá!
Quan el pare 'm preguntés...?
Tingas seny, molt seny, Ricart,
que massa embolichs y enredos
fins avuy has amagat.
¡Y si 'ls guanyaba! Podría
tenir meu un capital.
¡Los mil poden ferne cinch,
vuit ó deu mil al instant;
y si 'm veyan tants mils duros
quina enveja 'ls meus companys!
¡Y si 'ls perdo! Ba, ja hi torno,
ja torno á ser un cobart.
Pero nó, tinch de ser home
qu' es vritat lo del refrán,
que de cobarts en el mon
res escrit se 'n sol trobar.
Si si, 'l cassino m' espera
vaig á donar lo cop gran,
puig no sé perqué una veu
sembla que 'm diu: Guanyarás
(Se 'n vá pe 'l fondo.)

ESCENA XVI

DON JOAN *á son temps* D.ª ELVIRA LEONOR
y RAFEL

(Don Joan surt de la segona porta de la esquerra ab un diari á las mans.)

D. JOAN Las noticias may son novas;
la prempsa sempre cridant
perqué diu no 's fá justicia.

Val mes riurer, puig si un cás
se presenta un xich duptós
per trobar á un criminal,
tothom sol girar l' espatlla
l' acció de la lley privant.
(*Surten Leonor, y Rafel acompanyats per donya Elvira per la primera porta de l' esquerra. Rafel al veurer á D. Joan corre á estrenyeli las mans.*)

RAFEL. ¡Oh, don Joan!
D. JOAN Adios, Rafel.
RAFEL. Gracias mil vinch á donarli.
D. JOAN Agrehit de vosté quedo
per l' honor.....
RAFEL. ¡Oh no al contrari!
L' honor es meu, y aquet goig
no crech que may mes lo passi.
D. JOAN Donchs feu vots perqué aquet
desde avuy jamay vos falti.
RAFEL. Ab son permís me retiro.
LEON. ¡Ah no! ¿Tens por que t' agafin?
RAFEL. Es que 's molt tart, y voldria
la nova á casa portarhi,
y si 'm detingués m' exposo
á que 'ls meus pares descansin.
LEON. Ja 'ls ho podrás dir demá.
D. JOAN Leonor, deixa que s' envagi
qu' es molt just el seu desitj
y es mon deber alabarli.
Vaig á dintre del despaitx
que 'm recorda.....
RAFEL. Per mi fassi.
(*allargantse las mans.*)
Com á fill ja ho sab, disposi.
D. JOAN No quedaré.
RAFEL. Sempre mani.
(*D. Joan se 'n vá per la segona porta esquerra.*)

ESCENA XVII

DONYA ELVIRA, LEONOR *y* RAFEL

(*Donya Elvira s' assenta prop la taula agafant un llibre per llegí. Leonor y Rafel drets prop del vetllador.*)

LEON. No se perqué avuy dus pressa
per arrivar á ta casa.
RAFEL. Ja t' hi ho dit.
D.ª ELV Y, si Leonor,
no sigas, per Deu, pesada.
LEON. Pero mamá, si es dejorn.
Vaja, seu. (A Rafel. Aquet dupte, pero al fí ho fá.)
Aixís m' agrada
RAFEL. M' assento sols una estona.
LEON. Bueno, bueno, seu y calla.
(*quedan assentats al vol del vetllador.*)
D.ª ELV ¡A veure si 'm fareu riurer!
LEON. No se per qué.
D.ª ELV Per la gracia
que tots dos fa temps que 'm feu:
Ell volent marxá y tú....
(*Rafel va per contestar y Leonor lo detura.*)
LEON. Calla.
Es qu' avuy ha vingut tart,
y 'l retart ha de pagarme. (á Donya Elvira.)
¡Que 't pensas que no m' ho han dit
que vas sempre per la rambla
mirante las senyoretas! (á Rafel que mitj riu.)
D.ª ELV ¡Leonor!
LEON. També que passas
algún cop per cert carrer.....
millor dit á cada tarde.
¿Digas que no es veritat?
(*Rafel li escapa 'l riure.*)
Si, si riu, veurás la cara
que 'm farás posar tan seria
si sé qu' una altre vegada...
¡Ah te 'n rius, y no contestas!

RAFEL. ¿Que puch pendre la paraula?
LEON. Sí, fes broma.
RAFEL. ¿No m' has dit
que callés?
LEON. Bueno, are parla.
RAFEL. Lo que dius no es veritat.
LEON. Noy, aquesta avuy no 't passa.
RAFEL. ¿Qué vols dir?
LEON. Qu' un aussellet
tot m' ho ha dit.
RAFEL. Donchsas t' enganya,
y veurás com á l' aussell
jo l' hi tallaré las alas.
LEON. A veure al últim si 't cremas. (Rient.)
RAFEL. Si qu' estás equivocada.
¡no crech que pugas lograrho!
LEON. ¿Perqué?
RAFEL. Perqué no 'n tinch ganas.
Y desprès que no 'm sabs prou
y ningú vol ajudarte.
D.ª ELV Aixís, aixís, Rafelet.
RAFEL. Veus, fins m' ajuda la mare.
LEON. ¡Are si qu' estich perduda! (ab burla.)
RAFEL. Si que, noya, estás de guassa
y ventura que 'ns vigilan,
que si nó..... (acostantse de cara cap á Leonor.)
LEON. Be vaja, calla.
(*Ruborisada y apartantse.*)
RAFEL. Bueno, tú, deixam anar.
Es tart y ja sabs que á casa.....
LEON. Esperat un xiquet més.
RAFEL. No pot ser, demá tú manas
y 't prometo que faré
molt mes llarga la vetllada.
LEON. Está bé, quedém aixís
vina mes d' hora y ab calma.
(*Rafel s' aixeca y simultáneament, Leonor y Donya Elvira.*)
D.ª ELV ¿Se 'n vá?
RAFEL. Si, que ja 's molt tart.
D.ª ELV Donchs ja ho sab, aquí es sa casa.
RAFEL. Moltas gracias, donya Elvira.
Als peus de vosté.
(*allargantli la má, al anar á fer lo mateix*

ab Leonor aquesta diu sens allargarli la seva.)

LEON. No encare,
que 'ls honors fins á la porta,
vuy ferte aquesta vegada.
(*Leonor y Rafel van pel fondo.*)

ESCENA ÚLTIMA

DONYA ELVIRA, *á son temps* LEONOR, RICART *y desde dins* SALVADOR

Donya Elvira acompanya fins al fondo á Leonor y Rafel y es queda mirant cap al lloch ahont han sortit.

D.ª ELV Vaja, un jove com no 'n corren
tan atent, tan fí, m' agrada;
(*va cap al vetllador* y *recull los objectes de treball.*)
si com ell fos en Ricart
quin goig fora 'l d' aquí casa.
De segú que deu ser fora,
qui sab lo temps com lo passa,
y qui sab lo que deu fer
tant sempre fora de casa.
(*al agafar lo quinqué per anarsen, se senten pitos d' aussili.*)
¡Y are, si! ¡No me 'n cap dupte!
¡Tochs d' aussili! ¡Si!

SALV. (de dins.) ¡Socors!

D.ª ELV ¡Quin desgabell!

SALV. ¡Assistencia!

D.ª ELV ¡Aquesta veu!

LEON. (entra pe 'l fons espantada.) ¡Casi tinch pó!
¡Aném mare!

D.ª ELV (pren lo quinqué.) ¡Filla meva!
Me sento una angunia al cor
al pensá en la pobre casa
que hi deurá potsé entrá 'l dol.

(Se *'n van per la primera porta de la esquerra. Al quedar la escena sola y fosca y passats uns quants segons, entra pe 'l fondo Ricart, tot espantat ab las mostras mes visibles de sobressitació, tançará la porta y es queda escoltant.*)

RICART. ¡No vé ningú! ¡Eran perduts!
¡Malehit per sempre 'l joch!
No ha volgut de grat tornarlos,
m' hi cegat, m' hi tornat boig!
¡Los torno á tenir, meus eran!
¡Que hi fet Deu meu! ¡L' hauré mort!
(*queda esgarrifat cayent desplomat en una cadira.*)

TELÓ RAPIT

ACTE SEGON

Despaitx d' un advocat, porta al fondo y altre en la part lateral esquerra, á la dreta una llibrería y al seu devant una taula ministre ab silló y altre butaca á l' altre banda de la mateixa. Cortinatjes en las portas, en la part esquerra una taula petita quadrilonga. Sobre la taula escriptori, llibres, papers, trasllats, tinté plomas etc. etc.; sobre la tauleta llibres també y diaris, avora las parets cadiras y prop la tauleta duas butacas. Cuadros ab diplomas penjats á las parets etc. etc.

ESCENA PRIMERA

D. JOAN *assentat prop la taula escriptori, pensatiu.*

Avuy crech que deurá 'l fallo
donar ja lo tribunal:
encara no fa tres mesos
que 'l sumari comensá
y ja tenim que la causa,
degut al empenyo gran
que per venjar al seu fill
ha posat lo meu germá;
casi resolta y apunt
d' aná al Suprém Tribunal.
¡Pobre Rafel, perqué 'ls gelos
á aquest estrem l' han portat!

Mes lo que 'm causa estranyesa
es que ferm y á cada pas
fa alarde de sa ignocencia
y que es obra del etzar
que las apariencias totas
lo presentin criminal. (Pausa.)
Y aquesta causa, per forsa
ha de tenir atenuants.
Ell no es confés del delicte
y persisteix en negar,
sols qu' en contra, tot l' acusa
ab detalls tan agravants
que 'm fa por qu' el fallo siga
funest per ell: ¡Y que faig!
¡Que intento per atenuarlo!
¡Que puch fer, que puch probar!
Esclau so del meu deber,
y no puch may trepitjar
la lley ni torsar sa via
sos efectes falsejant,
per mes que 'ls dols d' una filla
lo cor deixin trosseijat;
puig qui es de justicia apostol,
sempre á de ser son esclau (Queda pensatiu.)

ESCENA II

DIT *y* DON GABRIEL *pel fons.*

Aquest últim portará en las mans un gros plech de papers del tamanyo de foleo.

D. GAB. ¿No destorbo?
D. JOAN Això n' hi diro. (Sortint del abatiment.)
Tu á mi no 'm destorbas may.
(S' aixeca y se dirigeix á rebrel encaixant.)
D. GAB. Com he vist...
D. JOAN Que aquí m' estaba
pensatiu y..?
D. GAB. ¿Com te vá?
D. JOAN Ja t' ho pots pensar Gabriel,
veyentme aixís:

D. GAB. Es natural,
y casi endavinaría
lo qu' estabas meditant.
D. JOAN ¡Tú!
D. GAB. Pensabas, no m' ho neguis
ab en Rafel.
D. JOAN Veritat.
D. GAB. D' ell vinch ara per parlarte.
D. JOAN ¡Qué! ¿has donat lo fallo ja?

(*Alarmat y signant que segui, lo que fan plegats.*)

D. GAB. Casi puch dirte que sí
encar que no l' he entregat.
Millor dit, tothom suposa
que ha fallat lo tribunal,
y fins crech que la sentencia
molts ja l' han endevinat,
puig no sent un fet, ja 's conta
dihentse de baix en baix
lo castich que al reo 's dona.
D. JOAN ¡Tal empenyo!
D. GAB. No es estrany.
ja sabs qu' ha pres en la causa
la familia tanta part,
que no viu, y no sossega
tots los datos procurant.
D. JOAN ¿Mes perqué te tant empenyo
contra de mi 'l meu germá?
D. GAB. No, Joan, molt al contrari
no 'l conceptuhis tant fals.
Ell, si contra d' en Rafel
com tu ja veus s' ha posat
es no mes com á venjansa
del seu fill. Per altra part
tu sabs qu' en Rafel encare
no es familia.
D. JOAN Mes lo dany
que á n' ell puga prevenirlhi,
tant directe á sobre 'ns cau,
que tinch por que la desgracia
comensada ab mon germá
que d' un fill privá la vida,
vulga anar mes endevant,

y altre fill d' aquesta casa
intenti també allunyar.

D. Gab. ¿Que vols dir?

D. Joan Que la Leonor
passa las horas plorant.
La pena mimva sa vida,
en tot veu motiu d' esglay;
y si á voltas en son cor
tanca 'l dol per breus instants,
es perqué te l' esperansa
de qu' ell, no es lo criminal.
Y si avuy esperansada,
com te dich, la veig encara:
¿Qué será de la infelís
quan la sentencia sabrá
que fa al seu Rafel culpable?
¡Oh no, no, Deu meu, que may
tal desgracia á casa vingui!
Puig encar que siga esclau
de la lley; si 'm porta penas,
lo seu cumpliment fatal:
A mes de jutje so pare,
y avants qu' el deber...
(D. Gabriel al sentir axó agafa pe 'l bras á D. Joan dient ab to de reptarlo.)

D. Gab. ¡Oh Joan!
(Al sentirlo D. Joan queda abatut.)

D. Joan Perdona, Gabriel, si boig
no se 'l que 'm dich ni 'l que faig.

D. Gab. Escolta ab calma, repósat
y parlém com bons companys.
Primer que tot, vull pregarte
que 't dominis un instan,
y ofeguis la veu del cor,
posant entre aquet y el cap
una barrera ben ferma,
y deturant ton afany,
deixis de pare 'l caracter
sent tant sols lo magistrat.

D. Joan Digas.

D. Gab. ¿Me donas paraula?

D. Joan De nou soch lo qu' era avants.

D. Gab. No ignoras que vaig fe 'ls medis
ab motiu de ser companys

d' eludir lo compromís,
rentantmen primer las mans,
d' aquesta causa funesta
que 'm lligava tant y tant
per unirme ab ta familia
los llassos de l' amistat.
Fou molt amarga ma pena
quan en contra 'l meu afany
per ordres que van donarse
fou portada al meu jutjat.
Tu sabs be lo que sufreix
quan se troba en semblant cas,
l' home enter, de fé sensera,
que si be per un costat
ajudar vol al amich
los extrems dolsificant,
no pot faltar al deber,
ni pot á la lley faltar.

D. JOAN Es molt cert,

D. GAB. Llavors no estranyis
que per la nostra amistat
hagi agermanat á l' hora
los dos conceptes plegats,
de correspondre al amich
y la lley no descuidar. (Petita pausa.)
Ahir, com tu sabs, la causa
va ser vista en tribunal,
van repassarse las probas
y 'l defensor va parlar,
en fí van seguirse 'ls tramits
qu' explicartels ja no cal,
y ara dech donar lo fallo
que mes no puch retrassar.
Lo fallo d' aquesta causa,
que vull deixarte á las mans,
com á verdadera proba
de nostra bona amistat,
y que sabs no puch deixarla
sens anarmhi un perill gran
compendrás que 's molt terrible
si á la lley no vull faltar.
Doncas be; passant per sobre
del deber del magistrat
no he volgut dar la sentencia

sense veuret per si acás
tu trobessis algún medi
dins la lley per atenuar
lo que en aqueix borrador
hi trobarás indicat.

D. JOAN ¿Y quin es lo teu parer?

D. GAB. Miralo escrit aquí baix.

(*Donantli els documcnts y signant al final d' ells.*)

D. JOAN ¡Cadena perpétua! ¡Oh no!
¡Impossible! (**Després de llegir.**)

D. GAB. Calma Joan.
Coneixes la acusasió
que va formulá 'l fiscal
demanant l' última pena
sense trobarhi atenuants.
Crech també que sabs las probas
qu' els testimonis han dat.
Y veurás si ho examinas
que apesar dels comprobants;
en mon escrit, dono 'l fallo
atenuant lo del fiscal,
fundantme en que d' aquest crim
no es confes lo procesat.

D. JOAN ¡Pero 'l máxim de cadena!
(*Ab expresió de dolor.*)
¡Axió es terrible, Deu sant!
¡Pobre filla, lo dolor
lo teu cor trossejará
sense que puga calmarlo
de l' esperansa l' afany!
!Ja lo calzer d' amargura
sobre nostre 's be á bessar!
¡Deu meu, Deu meu, que t' he fet
que axí 'm vegi castigat!
¿Mes no 's trobaria medi?

D. GAB. Sols n' hi ha un.

D. JOAN ¿Y 's pot probar?

D. GAB. Sí.

D. JOAN Digas; ¡ho, no 'l retardis! (**Ab interés.**)

D. GAB. Un qu' el dirho causa esglay.
Fent que la lley...
(*Al dir aquestas últimas paraulas ficsa la*

vista á D. Joan. Aquet compren lo significat y 'l detura.)

D. JOAN ¡Oh no acabis,
lluny de mí aqueix atentat!
Que 'm creuría perdre l' honra
amparammhi. ¡No, may, may!

D. GAB. No sent aixís...

D. JOAN Donchs veurás:
Ja qu' ho vols, deixam la causa
en que siga curts instants.
Jo 't prometo analisarn
tots sos extréms principals;
y si no hi trobo cap medi,
si 'l crim resulta probat
te la tornaré aceptantla
á pesar del dur afany.

D. GAB. Pero...

D. JOAN Gabriel, deixa 'l dupte,
ja sabs que no falto may.
Qu' encare que al retornarte
aquets fulls bullís mon cap;
tinch sobre tot enteresa
á pesar de los meus anys,
y ni los plors de ma filla
ni de ma esposa, podrán
ferme faltá á la paraula
que ja sabs es d' home honrat,
puig per cumplí, 'l cor de pare
ja m' hauré arrencat avans;
y obrant com deu obrá 'l jutje
aprobaré 'l que has fallat.

D. GAB. Això es lo que de tu espero.

D. JOAN Això, donchs, de mi obtindrás. (**Pausa.**)
Are voldría atengueses
ja que la causa has portat
algún dupte que m' ocorre.
Lo que trobo molt estrany,
es que ningú hagi pogut
senyalá 'l lloch ahont va anar
en Salvador desde l' hora
que eixí de casa, al instant
en que, segons tot ho proba,
va cometres l' atentat.

D. GAB. Sobres això 's van dar ordres

y no mes s' ha tret en clar
que d' aquí va aná al cassino
hont hi estigué curts instants.

D. JOAN Pero 'l que' m causa sorpresa
es no haberse comprobat
si en lo cassino 's jugaba
puig no fora gens estrany
que d' aqueix crim fos lo joch
un dels móvils principals.

D. GAB. També del que dius hi han probas
y si bé del cert se sab
que 'n aquell lloch se jugaba
los socis qu' han declarát
sempre han dit en sas respostas
que aquell vespre no 's feu tal.
Per lo tant, no hi posis dupte,
lo crim queda ben probat.
En Salvador desitjava
á ta filla, y com l' etsar
fa que sempre 's descubreixi
lo que d' ocultar hi ha afany
los gelos foren la causa;
ja que crech no ignorarás
qu' es va trobá ab salvador
á pochs passos del portal
d' aquesta casa, y sabent
sos propósits, li clavá,
sens darli lloch á defensa,
al mitj del cor lo punyal.

D. JOAN Pero si ell tot ho nega,
y ha dit sempre al declarar
que al sentir los crits d' aussili
y coneixent, ab esglay,
per la veu á 'n Salvador.
hi corregué, y al alsal
l' hi va quedá mort als brassos
sens poder anomenar
al assessí.

D. GAB. ¿Has vist potsé
algún reo, que al sè al cas
de confessar lo seu crim,
si es que creu qu' es pot salvar
no negui los fets mes certs
per mes que sian provats?

D. Joan No puch tampoch esplicarmhe,
puig fins ara no 's veu clar,
ahont ha anat la cartera
que demana 'l meu germá,
que segons diu la portaba
Salvador.

D. Gab. Es l' únich pas
que falta sols descubrirse
pero es tan petit detall,
com tú veus, que no es obstacle
pera la causa atenuar.
(*Don Joan queda un rato pensatiu y á poch cambiant de idea diu.*)

D. Joan En fí, no hi ha temps per perdre.
Deixam l' escrit que has portat
y ab detenció 'l llegiré
per veure si es pot trobar
algún medi per salvarlo.

D. Gab. Aquí l' tens: queda en tas mans
(*D. Gabriel se 'n va pel fondo deixant los documents.*)

ESCENA III

D. JOAN, *agafant la causa*

Qui diría que aquets signos
(*Senyalant la mateixa.*)
del foch del infern guspiras,
tan negres com pel dol presos
son honra que s' esbossina.
¿Qui diría que la ma
que agitada 'ls ha fet viurer
no ha advertit sens tremolar
lo frestech d' aquest enigma?
¡Malehida siga l' hora
que la sort ó la desditxa
m' ha posat sens darmen compte
en aquest lloch tant terrible!
¡Que podré dir á Leonor
quan vinga plorosa y trista
per saber del seu Rafel!

¡Oh desventurada filla!
No vinguis, no ha pertorbar
mes, ma rahó qu' es desvía;
no vingas, no del meu cor
ha enconar mes la ferida;
qu' encara que 'm degui al mon,
á la lley, á lo que siga,
no'l tinch pas tan endurit
que 't pugui escoltá passible;
Oh 'ls teus dols podrían ferme
un dels sérs mes aburribles,
si buscant lo teu consol
de la lley torsés las vías.
(*Queda assentat prop l' escriptori tot pensatiu.*)

ESCENA IV

DIT *y* RICART *pe 'l fons*

RICART. Pare.
D. JOAN Ola, ¿que vols, Ricart?
¿Qué tens? (**Mirantlo fixament.**)
RICART. ¡Jo! No res.
D. JOAN Pensaba
que algún pesar t' afligía
perqué 'l revela ta cara.
RICART. Dirli á vosté jo podría.
D. JOAN ¿Y 't creus que rahó no 'm falta?
RICART. ¿Qué vol dir?
D. JOAN Que no fa molt
que d' aquí acaba d' anarsen
en Gabriel, y m' ha deixat
per repassá aquesta causa.
RICART. ¡Una causa!... ¿potser fora..? (**Ab por.**)
D. JOAN Si Ricart, no hi ha esperansa.
RICART. ¡Que diu! ¡Oh no, aquestos autos
no son veritat, sols son farsa!
(*Volentlos agafar.*)
D. JOAN ¡Ricart aixis no blasfemis! (**Retxassantlo.**)
jo soch d' ells lo responsable.
RICART. Es qu' en ells tot es mentida.

D. JOAN Lo desitj es qui 'ns enganya.
RICART. Tot es fals y juraría...
D. JOAN ¿Qué?
RICART. (Que vaig á fer.) (Transisió y apart.)
Que...
(*Sense saber que dir.*)
D. JOAN Parla.
RICART. Que no pot ser en Rafel
lo criminal... y m' extranya
que fixantse en sa conducta,
sa manera de ser...
D. JOAN ¡Calla!
Hi ha criminals, que al primer
cop de vista nos enganyan;
analisas son passat
¿y que hi veus? Res, ni una taca.
Te fixas en sa conducta
y la trobas intatxable;
mes ab tot siga l' etsar
l' enginy ó si vols la trassa
ab que disfressan sos crims
que fins n' esborran lo rastre.
RICART, ¿Y vosté creu que' n Rafel..?
D. JOAN No vuy ferli tal ultratje.
Si es que siga criminal
y avuy creu, negant, qu' es salva,
trobará al sentir lo fallo
ben perduda sa esperansa,
y lo que ara 'ns posa 'n dupte
veurás com ben be s' aclara.
RICART. No penso jo com vosté.
D. JOAN Donchs t' has de convencer ara
Ricart que no hi ha remey.
RICART. Si que n' hi ha, cremant la causa.
Y mentres la lley, ó 'l jutje
treballa enllestintne d' altre,
entre tots podem forjar
una historia certa ó falsa,
y fentho aixi es pot probar
si á la fi logra salvarse.
(*D. Joan mira ab horror á Ricart.*)
D. JOAN Y ets tu, Ricart, qui aconsellas
aquest vil medi al teu pare?
(*Ricart vol contestar.*)

¡Oh no diguis, ni un sol mot
sobre aixó, sentirho espanta!
La causa fará 'l seu curs
un cop l' hagi examinada
y segóns m' he compromés,
si resulta certa y clara,
la tornaré y la justicia
cumpleixi allavors sa tasca.

RICART, ¿Y quina classe de pena
á Rafel, la lley senyala?

D. JOAN Cadena perpétua.

RICART. ¡Com! (Sobressaltat.)
¡No pot ser, vosté s' enganya!

D. JOAN No, Ricart, aixó 's lo cert.
Y si en mitj de sa desgracia
de la pena capital
com lo fiscal demanaba
se lliura, sols ho deurá
á no haber volgut encare
confesar lo seu delicte.

RICART. ¿Aixó de la mort lo salva?

D. JOAN Aixó sols, que 'n cas contrari
aquest fí trist l' hi esperaba.

RICART. ¿Y tindrá vosté valor
per tornarla aquesta causa?

D. JOAN Si, Ricart, tinch enteresa
per fe aixó, y molt mes encare.
Que per mes que m' afiigís
si lo que ab ell avuy passa
passés ab tú, no ho olvidis,
perque no vull enganyarte,
tot y sen tú lo meu fill.
tot y mon ser destrossantse,
aquets autos tornaría
lo cor de pare arrencanme.
(*Agafa la causa y se 'n va per la porta del fons.*)

ESCENA V

RICART, *queda un moment pensatiu*

¡Ho he sentit! ¡Oh si! Si encare

aquí dins sa veu ressona:
Per no ser del crim confés
á la mort la lley no porta
á Rafel, pero 'l condemna
á la mes negre vergonya
fentlhi arrastrar mentres visca
una cadena afrentosa.
¿Hi he tingut, y tinch encare
aquí dins un cor de roca
per escoltar impassible
tanta infamia, meva tota!
Ja prou, si, dech acabarho,
á la fí á arribat l' hora
d' arrencarme la careta
que ocult lo cinisme porta.
Ja no deu per mi 'n Rafel
sufrir mes ab sa deshonra:
¡Oh, si, pare..!
(*Va al fondo y al cridar se datura ofegant la veu als llavis.*)
¡Mes que faig!
Si fos confés, allavoras
pena de mort! ¡Ell ho ha dit!
¡Oh jamay, quina vergonya!
Desfallint cau assentat prop la taula: Pausa.)
¡Y es veritat, no hi ha esperansa!
¡Quin infern! ¡quina mala hora!
Al anar á delatarme
ha de sortir de ma boca
que d' aquell crim so 'l culpable:
¡Jo qui la sang!... si... per forsa.
Y allavors seré confés,
y en la mort mes afrentosa
finiré, deixant de pas
de 'l meu pare á trossos l' honra. (Pausa.)
Perque la ma subjectada
pel meu cap ab febre folla
aquell punyal que estrenyía
de la nit entre las sombras
no va en lo meu cor clavarlo
de mi mateix venjadora..!
Are, al contemplarme aprop
del infern en l' ample gola,

sento no haber al meu pare
escoltat, faltantme forsas
pera apartarme del vici
que cap al abím me porta.
¡Y podré mirar seré
ó veurer sempre á la vora
de ma germana 'l dolor
y de 'ls meus pares l' angoixa
que sufrirán per sa filla!
¡Oh no, aqueixa angunia 'm postra!
Acabi ja aquest estat,
y puig ma conducta innoble
los hi ha portat tanta infamia,
siga jo qui 'n donga compte:
Vinga donchs lo mal que vinga
que tot caiga al meu dessobre.

(*Al anar á sortir, entra pe 'l fons Leonor corrents ab l' expressió del mes viu dolor. Ricart al veurela s' hi acosta per rebrela en brassos.*

ESCENA VI

DIT *y* LEONOR

LEON. ¡Oh Ricart!
RICART. ¿Qué tens Leonor?
(¡Deu del cel, doneume forsas!)
LEON. M' estaba com pots pensar
esperant, tement las novas
que han de portar d' en Rafel:
Quan al anar temerosa,
á penetrar en la sala
trobo á la mare que plora
que conversant ab lo pare,
escoltaba neguitosa.
De cop al veurem entrar
han tancat los dos la boca
y al preguntar dels seus plors
lo motiu, he vist llavoras
que han volgut dissimular
sens concretar sas respostas.

¡Ah! Ricart, si es que tu ho saps
lo que hi ha, digasmho prompte
treume 'l dupte que m' abrussa,
digas, Ricart, quina nova
bona ó mala has sapigut,
digam, per Deu...

RICART. ¿Que vols dona,
que vols que 't diga?

LEON. ¡Que vuy!

RICART. Si. ¿Qué vols?

LEON. Me sembla es l' hora
me digas tú de 'n Rafel
lo que sabs!

RICART. Jo... no...

LEON. Per forsa
no ho ignoras, quan parlarmen
contra ta costum te costa.

RICART. Es que...

LEON. ¡Ah ja ho veig mes no parlis
lo teu duptar cla ho demostra!
¡Al fí cert! ¡L' han condemnat!
¡Pobre Rafel!

RICART. Pero, escolta.

LEON. ¡Oh nó! ¡Pare!
(Ricart tracta de consolarla pero ella s' aparta al temps que veu pel fondo á D. Joan y D.ª Elvira).

ESCENA VII

D.ª ELVIRA, LEONOR *y* D. JOAN

D. JOAN ¡Qué tens!

D.ª ELV ¡Noya!
(esvarats rebent en brassos á Leonor).

LEON. ¡En Rafel...!
(va per parlar y lo plor l' hi ofega la veu. D. Joan l' acompanya prop la taula fentla seurer. Ricart no podent aguantarse mes fuig per la porta de la esquerra dient)

RICART. (¡Oh no tinch cor,
No puch més, que un llamp m' abrussi!).

D. JOAN Aixuga per Deu, tos plors!
D.ª ELV Veus la pobre ab tanta pena
y á pesar teu, no 't conmous!
D. JOAN ¡Que no peno! Elvira meva
com no si per trista sort
per ell ja res puch lograr!
D.ª ELV ¡Allavoras es cert tot!
LEON. ¡Com! ¡oh nó! ¡Ell ser culpable!
D. JOAN Es aixís, l' infern ho vol!
qué 'n treuría de enganyarte
si es sapigut de tothom.
LEON. ¿Es dir que no hi ha esperansa?
¡No m' ho oculti per favor!
(D. Joan fa un signo negatiu ab lo cap. Vist per Leonor fa un crit desplomantse en la cadira, pausa).
LEON. ¡Ah!
(A poch parlant entre sí diu).
¡Oh bells somnis de ventura
desvanescuts pel dolor!
(Mira à poch al seu pare y tirantseli als peus diu plorant).
¡Oh pare, jo li demano
á sas plantas de genolls!
Ab las sevas influencias,
per salvarlo d' eix afront.
¡Oh sí salvil, jo l' hi prego!
D. JOAN No pot ser. Deixeume tots. (aixecant á Leonor)
LEON. ¡En Rafel un criminal!
¡Assessí! ¡Impossible, no!
¡No hi ha qui puga pensarho!
¡Pare, sálvil!
D. JOAN Pero Leonor
No es que no vulga salvarlo,
es que no puch.
D.ª ELV Si tu vols...
D. JOAN Elvira, ja mes no 'm tentis
que vacila ma rahó
y del deber me desvío;
á Deu preguém que 'l valor
no 'm falti en aquestas horas
de amarga tribulació!
D.ª ELV Pero tindrás enteresa
davant del nostre dolor,

pera consentir un fallo
que á en Rafel porta al afront
del presidari? ¡Oh! no tornis
aquest escrit, que no pots.

D. JOAN No 'm demanis això Elvira,
'sent Jutje com sabs que soch
y atenentme á ne las probas
que 'l crim justifican prou,
veig inútil intentar
cap medi que siga honrós,
no tenint cap mes remey
que tornar 'ls autos.

D.ª ELV No 't mou
l' esclat de las nostras llágrimas?
(Senyalant a Leonor).
¡No atinas que vé la mort
á endursen la nostra filla
y ab ella lo nostre goig!
(baix y a la orella acentuant)

D. JOAN ¡Calla, per Deu! ¡Calla, Elvira!

D.ª ELV Procura salvarlo, donchs!

D. JOAN ¡Pero qué vols que fer puga!

D.ª ELV ¡Qué vull!

D. JOAN Sí: Digas, qué vols?

D.ª ELV Mil medis no han de faltarte
per ton respectable nom.

D. JOAN No veig possible trobarlos
ni m' estimo encar tan poch
per cometre una baixesa
que sería un crim segon,
afegit al primer crim
cual sentencia aquí s'enclou.

D.ª ELV Fes cendra d' aquestas fullas.

D. JOAN ¡Oh tu vols mon deshonor! **(Horroritsat)**
¡Vols que jo de la justicia
fassi escarni! ¡Jo que só
qui deu fer mes respectable
son ministeri en lo mon!
Lluny de mí semblant vilesa,
no 'n parlis més, per favor.
Cumpleixis la lley y cayga
qui cayga mal pesi á tots.
(Leonor que fins are haura estat plorant, al

sentir a son pare torna a pendre valor y diu plorosa).

LEON. ¡Y Vosté creu qu' en Rafel
es l' assesí! ¡Jamay, nó!
D.ª ELV]Oh Joan, per la nostra filla! (suplicant)
D. JOAN No es l' assesí..... tant debó!
D.ª ELV Que 's ignocent juraría.
LEON. ¡Duptar d' ell! Primer la mort.
D. JOAN ¡Que inutilisi la causa! (duptant entre sí).
LEON. ¡Oh fassiu!
D.ª ELV ¡Sí!
D. JOAN Y perdo 'l nom,
pera á n' ell salvarli l' honra!
LEON. ¡Sí, sí, pare!
D. JOAN ¡Y caich al llot
del descredit, y la infámia
destrossará 'l meu honor?
y fora vostra miseria
la herencia del meu afront!
(*Després de duptar torna a la enteresa y apartant a Leonor diu*)
¡Oh no, fugiu, aparteuse
lluny de mí, deixeume sol!
avans que això prefereixo
per tots nosaltres la mort.
(*Leonor cau als brassos de Donya Elvira*).
D.ª ELV ¡Filla meva!
LEON. ¡No puch mare,
no puch més!
D. JOAN ¡Es ¡horrorós (ab desespero)
D.ª ELV ¡Joan! (suplicant)
D. JOAN ¡No pot sé, impossible!
LEON. ¡Pobre Rafel!
(*Donya Elvira s' emporta a Leonor que segueix desfallint cap a la primera porta esquerra. Al passar prop de D. Joan l' hi diu*).
D.ª ELV ¡No tens cor!
(*D. Joan queda mirant un moment a la porta per ahont ha desaparescut Donya Elvira y Leonor*).

ESCENA VIII

D. JOAN

D. JOAN ¡Que no tinch cor! (ab amargura)
Bé ho sap Deu
si es que 'n tinch, lo que voldría
que 'l vegesses puig al veurel
per cert t' horroritzarías.
Aquí oprimit per la febre
de tantas lluytas seguidas
entre vosaltres y 'l mon,
deascompassat palpita.
Son impuls es mourers sempre
ab los glatits d' alegría,
y may arriba á alcansarho
ferintlo aquestas desditxas
que han caygut á casa nostra
com si sigués malehida.

ESCENA IX

DIT *y* D. GABRIEL, *pel fons.*

D. GAB. No 'm creya tornar tan prompte
mes un ordre molt urgent
fa que vinga ab molt pena
á reculli 'ls documents.
(*Sorpresa marcada en D. Joan*).
D. JOAN Això sí que 'm contraría
puig ja veus qne ab tant poch temps
no he pogut estudiar
del escrit casi bé rés!
D. GAB. No desconech lo que 't passa:
Mes ja sabs que cumpliment
tots debém á lo que 'ns manan.
D. JOAN Es molt cert: ¿Pero, Gabriel,
tanta urgencia aquet cas porta?
D. GAB. Disposo sols de moments

per remetrer aquesta causa
sens perdre temps al Suprém.

D. JOAN (¡Oh qué faig! ¡Deu meu qué intento!)
(¡Per qué tant m' atormenteu!)
Déixala sols fins al vespre.

D. GAB. Sento dirtho, no pot ser.

D. JOAN ¡Es que encara no l' hi oberta!

D. GAB. No duptis que aixís ho crech.

D. JOAN Llavors, ja veus no es possible
que d' ella en puga dir rés.

D. GAB. Es que 's sols companyerisme
lo que durla aquí m' ha fet,
puig estich del tot segú
que 'l fallo no te remey.
(*En aquet moment surt Ricart per la porta lateral esquerra deturantse al veurer á don Joan y á D. Gabriel y quedantse per escoltar*).

ESCENA ÚLTIMA

DITS *y* RICART.

D. JOAN Oh qui sab, hi han tantas cosas.

D. GAB. ¿Duptas de mí?

D. JOAN No Gabriel.
no pensis de mí tal cosa.

D. GAB. ¿Allavoras.....?

D. JOAN (¡Qué faré!) (apart)

D. GAB. Fesme 'l favor de la causa
que tinch molt contat lo temps,
y ara haig d' anar á entregarla.

RICART. (¡Qué he sentit, oh Deu del cel!) (apart)

D. JOAN ¿Es dir que no hi ha altre medi?

D. GAB. Ja t' ho he dit.

D. JOAN No hi ha remey.
(*Al anar á donarli lo plech de papers Ricart es posa en mitj dels dos*).

RICART. ¡Oh no pare, es impossible!

D. GAB. ¡Qué vols dir!

RICART. Que 's ignocent,
y aquest escrit es inútil!
(*Agafant lo plech de las mans de D. Joan*).

D. JOAN ¡Ricart, qué fás!
RICART. (¡Acabém!)
(Agafa pel bras á D. Joan y separantlo de D. Gabriel diu ofegant la veu).
¿Si aquets autos vosté entrega
y firmats van al Suprém,
en Rafel es lo culpable?
D. JOAN Sí.
RICART. (¡Deume forsas, Deu meu!) (apart)
Donchs no es possible entregarlos.
D. JOAN ¿Perqué?
RICART. ¡Pare: Sab perqué!
(¡Quin horror!) (apart) Perque jo soch...
D. JOAN ¡Quí! (ab ansietat)
RICART. ¡L' assesí! (violentantse y forsa suprema)
D. JOAN ¡Llamp del cel!
(Desplomantse en una cadira).
D. GAB. ¡Joan! ¿Amich meu, qué 't passa?
(Correntlo á sostenir).
D. JOAN ¡Jo! ¿Qué tinch...? Que no ho veus... Rés.
(Volent dessimular y mirant ab horror á Ricart que haurá quedat abatut ab lo cap baix)
D. GAB. Llavoras m' enduch la causa.
(Al anar á fer l' acció de péndrela de sobre la taula, lloch ahont l'haurá deixada Ricart; aquet torna de nou al vigor y agafantla ab rabia diu).
RICART. ¡No, may! ¡Mírila, als seus peus.
(La fá á trossos llensantla als peus de don Gabriel).
Comensin si vol un altre.
¡Ja he vensut! ¡Ara al infern!
(Fugint cap al fons, D. Joan desvanescut tapantse ab las mans la cara, y D. Gabriel inmóvil sens saber lo que l' hi passa mirant la causa estripada).

TELÓ RAPIT

ACTE TERCER

Lo mateix del acte primer: es de dia.

ESCENA PRIMERA

RICART, *Pensatiu, recolsat vora la taula ab lo cap descansant en lo planell de la má.*

¡Quina nit més horrorossa!
¡Quina nit, Deu méu, tan llarga!
¡Quí diria que á tal preu,
pagués jo la méva infamia!
Quan la fosca de la nit
s' extenía dins de casa,
jo vetllava, y febrosench,
com si estés demunt de brasas,
sens parar, plé de congoixa,
sobre 'l llit me revolcaba.
Y ab la febra del deliri,
del insomni ab la frisansa,
de 'n Salvadó apareixía
negre sombra amortallada
que llansanse contra mí
y en lo méu coll enroscantse
febrosench que m' estrenyía,
com si volgués escanyarme.

Y quan cansat de bregar
ab lo tenebrós fantasma
d' en Salvador, curts moments
repós cercaba en la calma:
¡Quín horror! Un altre espectre
lo nou deliri forjaba,
que prop méu, á mon capsal,
frenétich y plé de rabia,
clamava per sa ignocencia
al méu davant fer alsantse! **(Horroritsat)**
!Oh no, prou, fugiu, deixeume!
¡Lluny de mí, no més fantasmas!
¡Salvador, per mí 'l repós
no deixis més, que m' esvaras!
Jo no soch cap criminal,
tan sols al crim va llansarme
lo deliri de tants vicis
que rosega la meva ánima!
(*Mira á la segona porta de la esquèrra y alsantse diu.*)
¡Lo méu pare! vergonyós
me sento al mirar sa cara:
¡Quín martiri, quín torment,
no puch més, la forsa 'm manca!
(*S' en vá per la porta dreta*).

ESCENA II

DON JOAN, *vé per la segona porta esquerra caminant poch á poch, tot pensatiu.*

No crech que tardi en venir
si 'l méu escrit á comprés,
en Gabriel, de nou á casa.
¡Doneume forsas, Deu méu!
Ahir, los plors de ma esposa,
de ma filla, 'l dol intens,
desvaneixían ma pensa,
torturaban mon cervell,
y vaig poder resistirlos
á pesar del meu torment.
¿Qué faré quan me presenti

pera salvá á n' en Rafel?
Haig de dilshi es ton germá,
es ton fill...? ¡Oh, no podré!
Voldrán que 'l salvi: ¡Y com ferho
si sols hi ha un medi y cruel!
Y quin medi més terrible!
Un fill nostre! ¡Oh, no pot ser!
Perdre un fill que tan nos costa:
¡Objecte d' amor inmens!
Mon dolor es lo pensar
que al emportarsel la lley,
com aquesta inexorable
s' ha de mostrar per qui ha fet
un dels crims, lo més horrendo;
condemnantlo, sens remey,
á la mort més afrentosa
qu' es mort y deshonra á un temps.
y allavors sens nom ni honra
plé d' imfamia moriré!

ESCENA III

DIT, CRIAT *y á poch* DON GABRIEL.

CRIAT. Don Joan. (Desde 'l fondo.)
D. JOAN ¿Qué vols? ¿Quí demana?
CRIAT. Don Gabriel de Castelltort.
D. JOAN Dígali que pot passar.
(*Se 'n vá 'l criat pel fondo.*)
Aquet fet no 'm vé de nou.
Un amich que tan m' estima
com estrany fe dar lo nom
per entrar á casa meva...
no 'm deixa sorprés del tot;
que aixís lo disgust demostra
que sent també...
(*Apareix don Gabriel pel fondo acompanyat pel criat que desseguida se 'n vá. Don Joan al véurel corra afectuós á darli la má, que aquet acepta ab la més gran gravetat.*
D. JOAN ¡Tant favor!...
D. GAB. Per la carta que tinch teva

es que 'm veus aquí, puig jo...
D. **Joan** ¡Oh Gabriel per Deu olvidaho
(*Sens deixarlo acabar.*)
t' ho demano per favor.
Si sabías com me trovo,
si vejesis lo meu foch,
lo coratje que m' abrusa
per venjar aquell afront;
Sí, Gabriel, me planyerías;
Mes, ja sabs, per negre sort,
qui es respecte del amich
lo causant de tal trastorn.
D. **Gab.** Si al teu fill ve continguesis
per las vías del honor
corretjin los seus instins,
no 't veurías en lo lloch
que á dir vritat no t' enveijo,
ni potser sería jo
en lo lloch que avuy me trobo
pel seu fet.
D. **Joan** Per xó tan sols
es per lo que t' he escrit, per veuret,
per reculli algún consol.
Si tu poguesses compendre
lo que aquí dintre 's remou (**Senyalant al cor.**)
ab los sentiments que lluytan
Gabriel me tindrías por.
Avuy... no, ahir, tot de sopte
comprenguí 'l dol que 'm venía,
vareig pensar...
(*Deturantse de cop y cambiant de idea*)
Que mes vols,
tot lo que pugas tu dirme,
lo que pensarho fa horror.
Una sombra amenassanta,
que envilirme l' honra vol
y aixó, creu, me neguiteija,
aixó fa que sembli boig
y que avuy per tot m' asaltin
mil fatídicas visións
qe de mí burlantsen rihuen
escupintme al mitj del front.
D. **Gab.** ¿Y tú creus que á mí també
no m' ha fet mal? Oh si, molt.

De la causa qu' ell á trossos
á mos peus tirá com boig,
jo 'n soch l' únich responsable,
y no habent pogut del tot
prepararme per que un altre
fos firmada por tothom,
resulta que la contraria
qu' es la part de 'n Salvador,
hagi contra meu format
una forta acusació,
pretestant que dono allargas
á lo que sabs no te adop.
No veus clar mos compromisos,
no comprens lo meu trastorn,
ja que no puch defensarme
dient qu' es ton fill, puig que jo
tindría encare mes culpa
sabent, com sabs, que no 's pot
dir que 'l secret que la lley
nos confía com tresor,
he deixat en mans agenas
per amistat.

D. JOAN Tens rahó.

D. GAB. Per xó al rebre 'l teu escrit
he vingut fent un esfors
per veure si tu podrías
tal vegada ab ton bon cor
que l' acció del teu germá
contra meu...

D. JOAN No tingas por.
Jo miraré de convénsel
esplicantme, y tals rahons
l' hi daré perqué m' escolti
que lograré 'm sembla axió
y cambíhi sos propósits
no impugnant l' acusació.

D. GAB. Allavors res més dech dirte.
Torno al despaitx altre cop,
y veuré si prompte arreglo
lo que 'ns porta tan trastorn
¿No tens pas res més que dirme?

D. JOAN No, Gabriel, pregarte sols
que siguem lo mateix qu' eram
sense guardarme rencor.

D. Gab. Ja sabs tú que las ofensas
may m' han entrat dins del cor.
(*Allarga la má á don Joan dient*)
Adeu: Lo que si 't demano
por lo bé que os vull á tots,
que procuris refrenar
en Ricart l' estat fogás,
que algún día fora causa
de trobarse en un afront.
(*Sen vá pel fons. Don Joan queda com clavat en lo lloch ahont lo deixa don Gabriel un moment sense saber que l' hi passa.*)

ESCENA IV

DON JOAN

Cada paraula que ha dit
ha estat pel meu cor ferida
que destila fel y sanch:
¡així no es possible viure!
Acorraladas passions
en lo pit, mal comprimidas,
surtiu plegadas de cop
(*Ab rabia signant al cor*)
y en lluyta fera y terrible,
massagueu lo meu cervell,
empenyentlo á la follía,
invadiu mon pobre cor,
esploteu al esser dintre
y caigui mon cos feixuch
sota terra sense vida!
(*Va pera sortir per la porta en lo moment que donya Elvira surt de la primera de la esquerra.*)

ESCENA V

DIT *y* DONYA ELVIRA

D.ª ELV ¡Oh Joan, per l' amor de Deu!
D. JOAN (¡Torneu forsas á reviurer,
no 'm falteu encare!)
D.ª ELV ¡Joan!
¿Qué no 'm sents?
D. JOAN ¿Qué vols, Elvira?
D.ª ELV ¡Qué vull!
D. JOAN Sí.
D.ª ELV ¡Quina pregunta!
¡Qué no ho saps, la nostre filla...
(Sens deixarla acabar)
D. JOAN ¡Com! ¡Digas, qué 's lo que passa!
D.ª ELV ¡Que se 'ns mort!
D. JOAN ¡Oh, no es posible!
D.ª ELV Sí, Joan, sí: si la vejessis,
quin plorar: ¡Això no es viurer!
D. JOAN Sí, ben cert, milló estaríam
lluny del mon.
D.ª ELV ¡Ma pobre filla!
Ton pare te sech lo cor,
que li fá qu' estigas trista
si 'l teu dolor no preveu
que á la mort ja t' encamina.
D. JOAN ¿Qué vols dir?
D.ª ELV ¡Oh sí, no ho duptis,
tot es poch quan puga dirte!
Desde ahir, quan casi en brassos
la vareig dur allí dintre,
vaig mirar que lo repós
mitigués sa greu fatiga.
Tot en vá, lo dessespero
va fer presa desseguida
d' aquell ser qu' es nostre ser,
y del plor que retenía
van fersen fonts los seus ulls
que al brotar mon cor ferían,
ja que jo sens advertirho

altres fonts als meus obría.
¡Quina nit! Com una boja
qu' es revolca quan delira,
aixís també 's revolcaba
plorant sempre: ¡Nit terrible!
En Rafel no es pas culpable,
ell m' ho diu: Y esporuguida
al dir axó, me semblaba
ofegant son dol horrible,
que 'n Rafel allí s' hi estaba,
que ab sas mans, las d' ell tenía,
que hi parlaba, y baix li deya:
¡Si ja ho crech, si no es possible
que tu sigas criminal,
sols lo pare 't recrimina!

D. JOAN ¡Qué dius, que jo...!

D.ª ELV ¡Oh no, Joan,
no ho dich jo, es la nostre filla
que 'n l' esclat del seu dolor
tal com dich ho repetía!

D. JOAN ¡Es á dir que 'n son cervell
aquet pensament domina!

D.ª ELV Recorda, Joan, que 's la febre
qui fá parlá á nostra filla.

D. JOAN Sí, aixís ho crech; sí, ho penso aixís;
mes no 'm pots negar Elvira
que 'l que tanca 'l pensament
ho descubreix la follía.
¡Veig encare que quedaba
altre vaixesa terrible!
Humillat devant l' amich, (Parlant per ell.)
lluny de casa, l' alegría,
ser en Rafel ignocent,
perduda la fé 'n ma filla:
¡Y mon fill...! ¡Oh no pot ser,
no puch més, perdo la vida!

D.ª ELV ¡Qué dius, en Ricart!

D. JOAN ¡Oh calla!
Baixa la veu. (Mirant per tot ab por.)

D.ª ELV ¡Qué!

D. JOAN ¡Sit...! (Senyalant que calli.)

D.ª ELV ¡Esplicat!

D. JOAN (*Baixant la veu.*)
Tu deus recordar que ahir

en Gabriel aquí venía
seguint sols los sagrats passos
de l' amistat que nos lliga

D.ª ELV Sí.

D. JOAN Ja sabs que ab ell portaba
la causa casi e nllestida,
que segons del contingut
que 'n ella pogué llegirse
era pel pobre Rafel
una vergonya terrible.

D.ª ELV Pero...

D. JOAN Donchs be, aquella causa
que com sabs ahír al mitj día
en Gabriel va confiarme
com amich; ab lo cinisme
més gran, ab l' instint cobart
de infamanta alevosía,
feta á trossos y á sos peus
va llensar.

D.ª ELV Ja tot s' esplica. (Animantse.)
Va voler per en Rafel
posá estorbs á la justicia:
¿Y això 't causa tanta pena?
¡Pobre Ricart!

D. JOAN ¡Oh no, Elvira!
Tingas valor d' escoltarme
que sabrás lo mes terrible.
Al faltar al meu amich,
no tinch paraulas per dirte
lo que vaig sufrí allavoras,
ja que allí molt baix va dirme
qui va ser l' autor del crim:
¡Y al sapiguerho, horroritsat!
Va glassarsem dins del cor
la sanch tota y fret horrible,
s' estengué per lo meu cos,
y com si 'm deixés la vida,
vareig caurer desplomat
fentme perdre 'l mon de vista.

D.ª ELV ¿Tan gran era aquet secret,
y tal fou lo que va dirte
que aixís tan te va torbar?

D. JOAN ¡Oh sí, molt! ¡Oh sí, esgarrifat!

D.ª ELV ¡Oh Deu, digas! ¿Quí va ser?

D. JOAN ¿No ho entens? ¿No ho endevinas?
D.ª ELV (*Ab deliri, mitj comprenentho.*)
¡Qué, com! ¡Deu meu! ¡Oh, no, no; calla!
¿Potser fora...?
D. JOAN ¡Sí!
D.ª ELV ¡Mentida! (Ab crit horrorós.)
D. JOAN No, Elvira, no; veritat:
¡Va ser ell! (Baixant la veu.)
D.ª ELV ¡Oh Deu meu, cridam!
á ton costat, puig sols tú
lo consol pots concedirme!
(*Cayent en la butaca ab explossió de dolor. Pausa.*)
D. JOAN ¡Plora sí! Ton desespero
no temis que á aturar vinga.
Plora mare, plora sempre
com ho fás, aquet plo 'ns lliga,
y es lley justa entre 'ls mortals
com l' instint de simpatía.
D.ª ELV ¡Ell criminal! ¡Assessí!
(*Desesperantse y plorant.*)
¡Quín horror! ¡Quina ignominia!
¡Y es mon fill, sang de mas venas,
Oh Deu meu, Deu meu!
D. JOAN Elvira.
Ja 'l secret del seu destino
ell ha obert pera llegirse,
y no 'ns queda més remey
qu' esperá 'l temps impassibles.
D.ª ELV ¿Més no hi ha cap esperansa?
¿No dius que 'n secret va dirse?
D. JOAN Sí.
D.ª ELV Allavors per més que 'l cor
l' atravessi aguda espina
calla, callém, y fem nostre
un secret que hi vá sa vida.
D. JOAN No comprens mare infelís
que si callo, lo terrible
es que 'l pobre de 'n Rafel
ignocent d' aquet delicte,
paga un mal que no ha comès,
y pagantlo, precipita
dolorida com la veus
á la mort á nostre filla.

D.ª Elv Oh sí, cert: ¡Senyor com ferho!
Deu meu, ma pensa illumina!
D. Joan Ja veig ab horror que mata
lo meu bon nom que s' estimba,
y al pujar al catafalch
padró negre d' ignominia,
per las mans del fer butxí
al llensar del mon sa vida,
llensará de pas nostra honra
trossejada y feta micas.
D.ª Elv ¡Oh calla, per Deu t' ho prego!
¡Oh Deu meu, ma pobre filla!
Qué dirá quan al fí vegi
per en Rafel redimirse
qu' hem de dir es ton germá...
¡Es mon fill!... ¡Oh, no es possible!
!Oh, Deu meu, Deu meu, com ferho!
D. Joan Com dirli á la nostre filla
D.ª Elv ¡No, Joan, no tinch prou cor!
D. Joan Fes un esfors.
D.ª Elv ¡Es horrible!
D. Joan ¿Vols deixar per mí mes pena?
¿no sufreixo prou, Elvira?
D.ª Elv ¡Oh no sé, veuré si puch!
¡Sigeume, Senyor, ma guía!
(*Dirigintse acompanyada per don Joan cap á la primera porta esquera.*)
¡Mon fill, fill meu, ampareunos!
¡Senyor Deu, ma pobre filla! (Desapareix.)

ESCENA VI

DON JOAN

No hi ha remey, ni esperansa
puch tenir sobre aquet punt,
are de cop se m' esplica
lo que veya tan confús.
¡Pobre casa, pobre filla,
pobre de tots! Ja no puch
contenir lo plor que se sento
cara avall, baixar dels ulls.
(*Sen vá per la segona porta esquerra.*)

ESCENA VII

RICART, *Surt de la porta de la dreta ab un plech clós en las mans en forma de carta y portant á més una cartera de butxaca y la veina d' un punyal. Camina pausadament fins vora la taula, deixanthi á sobre los objectes que porta menos lo plech.)*

Acabém: Que no puch viure;
pagui al fí ma negre falta
que no es possible sufrir
tan dolor. La forsa 'm manca.
Aquet plech que la má 'm crema
la relació du firmada
del meu crim, y ab ella 'n dono
compte al mon que tot l' esvara
pera que de mi s' allunyi
com de fera encarnissada!
¡Quí diría que á la fí
jo mateix fos qui 's delata!
Jo criminal no he sigut
la culpa mon fet la tanca.
Un criminal vá á n' el crim
sossegat, per res s' espanta,
combina primé 'l seu plan,
busca 'l lloch, lo cop prepara
y ab sang freda l' executa
y un cop fet ja 'n pensa un altre.
Pero jo no sé 'l que 'm feya
ni casi 'n tinch recordansa.
Recordo sols una nit
portant uns diners del pare,
anarmen cap al cassino,
sense pensarmhi, jugarmels:
Perdrels tots en un moment,
se 'n Salvador qui 'ls guanyaba,
sortir després com un boig,
tenir por de torná á casa,
la sombra d' ell al devant
un desitj, un crit de rabia,
la lluhentor del acer

que 'n lo seu cor va clavarse:
Un ¡ay! Molts crits, desprès corre,
com si fos boig, torná á casa,
viure ab recel, sens consol,
insomnis, terror, frisansa,
y més que tot sempre aquí, (Al front.)
aquí dins, sentir formarse
á tot hora, sens parar,
sense volé abandonarme
lo fer crit de la conciencia
que 'm diu sempre: ¡Miserable!
¡Oh, sí, sí; ja més no hi penso,
obrat, abím, á más plantas,
que 'n tas feréstegas timbas
decidit vaig á llensarme.

(Pausa: S' assenta, deixa lo plech y agafa la cartera.)

Cartera infernal, tremola
la má sobre teu posantse;
lluny de mí, que més no 't vegi;
puig del crim vas fer la causa.
No ha volgut lo temps que vola
esborrar las roijas tacas
avuy negres pel meu cor
com la nit demunt vessadas.
¿Perqué, digas, vas permetra
en lloch de la ma lligarme
que lliscant, de mi fugint
sobre teu pogués posarse?
Si vas pensar aixís fentho
que fixés en tu ma rabia;
vas errar, puig sens valor
vaig quedar per destrossarte.

(Deixa la cartera y agafa la veina.)

Y tú 'l més vil de 'ls objectes
que portat com per venjansa
vas permetre que l' acer
prengués veina en carn humana:
Lluny també, que més no 't vegi,
també horror me fás mirante:
Y tinch por que si volgués
altre cop ab tu lligarme,
al meu crim afegiría

vil baixesa y recordansa.

(*Plega els objectes fent un paquet ab ells ab un full de paper blanch, posa lo sobrescrit y toca l timbre.*)

ESCENA VIII

DIT Y CRIAT *pel fondo.*

CRIAT. Senyor.
RICART. Sens perdre moment
porti aquets plechs al instant
al mateix lloch que l' indica
lo sobrescrit que hi veurá.
CRIAT. ¿Tinch d' esperar cap resposta?
RICART. ¡Resposta!... No. (Mitj somrient d' amargura.)
CRIAT. Donchs hi vaig. (Se 'n vá pel fons.)

ESCENA IX

RICART

Ja no puch del meu destino
desviar avuy mon pás,
no era possible ja viurer
entre mitj d' aquet combat,
¡Oh, Deu meu, quina vergonya!
Jo mateix di al tribunal
en Rafel es ignocent,
jo vaig ser qui va faltar,
jo qui ha tingut lo cinisme
de mirar fret y callat
tot lo curs d' aquesta causa,
jo... ¡Qué! (Aixecantse esvarat mirant al fons.)
No rés, quin espant.
Pensaba que ja venían
pera pendrem.

(*Surt per la segona porta de la esquerra don Joan quedantse parat en ella al veure á Ricart.*)

ESCENA X

DIT Y DON JOAN

D. JOAN ¡En Ricart!
(Ricart al veurel vá cap al fons.)
RICART. (Oh no puch, quina vergonya
al trobarme al seu devant!
No sé que fan; vaig á veurer
si ja venen.)
D. JOAN ¿Ahont vas?
Detenintlo ab un accionat grave y magestuós.)
RICART. Ni jo ho sé.
D. JOAN Així ho reparo.
RICART. Volía anar al despaitx.
(*Sense saber que dir*).
D. JOAN Ben oberta tens la porta.
Mes no veig lo fet ben franch.
RICART. ¿Per qué?
D. JOAN Perqué aquella porta. (La del fons.)
no pot durthi com tu sabs.
RICART. Es que jo...
D. JOAN ¿Vols enganyarme?
RICART. ¡Oh, no!
D. JOAN Sí no ho trobo estrany.
RICART. ¡Pare!
D. JOAN ¿Fora cosa nova
per tu aixó?
RICART. ¡Per caritat!
No afageixi mes duresa,
prou cástich, Deu m' está dant.
Si sabía com me trovo,
si veigés lo fort combat
que 'm tortura y que soporto;
cregui á fé que senspensar
compadiría al seu fill
tot y sent un ser tan baix.
D. JOAN ¡Que á n' a tú jo 't planyaría!
Aixó no, no ho creguis may.
RICART. ¡Oh, si pare, no m' ho negui,
no es possible aixó duptar!

Y segú que si pensaba
com me trobo al seu devant
y es fixés tenint certesa
que no fou l' instint del mal
qui va durme al precipici;
crech del cert que sens tardar
lo perdó vosté 'm daría
sens pensarhi un sol intant.

D. JOAN ¡Perdonarte jo! Imposible.

RICART. Perdonarme, sí.

D. JOAN No, may.

RICART. Escoltim, per Deu, li prego.

D. JOAN No puch, no.

RICART. Pel més sagrat
que vosté te aquí 'n la terra,
jo, lo ser mes inhumá
l' hi vinch á pregar qu' escolti
perqué 'l pés que vaig portant
de mas culpas tant horrendas
ab valor puga aguantar.

D. JOAN Digas. (Després de fer un esfors.)

RICART. Ja l' instant s' acosta
que per mans del tribunal
pagui 'l meu crim.

D. JOAN ¡Qué, que dius! (Alarmat.)

RICART. Escolti.

D. JOAN ¡Oh, no!

RICART. Acabo, aviat.

D. JOAN ¡Oh, no; de primer esplicat!
¿Qué vols dir ab lo que has dit ja?

RICART. No fa molt que de aquí casa
he fet jo sortí al criat,
ab detalls y exactas probas
d' aquell fet que dir no cal.

D. JOAN ¿Y á quí han dut aquets objectes?

RICART. ¡A quí, diu! Ja ho pot pensar.
A quí pot y deu saberho,
á n' el jutje, á n' el fiscal,
á tots quants interés tingan
en fe un castich exemplar.

D. JOAN ¡Oh, qué dius! ¡Qué has fet, tremolo!
¡A la fi confés! No, may,
jo veuré si puch encare...
(*Vá per sortir pel fons.*)

RICART. No, imposible, es massa tart; (Detenintlo.)
ja que 'l plech en aquesta hora
en lo lloch que ha d' esse está.
Al fí veu que á temps encare
es per mí en Rafel salvat,
y de nou als ulls del mon
la seva honra brillará.

D. JOAN Sí, ja ho veig, ¿mes quan brilleji
no preveus lo nostre mal?

RICART. Si, ho comprench, rahó li sobra,
lo que diu es veritat.
Tres mesos que axió 'm recrema,
tres mesos que á dins del cap
encahuat tenía 'l dupte,
y una veu interna, gran,
sempre per tot pareixía
que 'm cridaba: ¡Ets un cobart!
Y volía delatarme
y anaba per delatarm,
y al volerho molts cops ferho
lo valor mon ser deixant,
altre vegada 'm tornaba
inactiu, fret y callat.
Oh, sí, creguim, l' hi confesso;
no fou may lo crim company
que vasall d' ell me tingués,
sols lo vici, á que negar,
ell tan sols me dominaba,
y trobantme d' ell esclau
no vaig tenir fortalesa
per sabermen deslligar,
y avuy veig per negre estrella
com per ell al abim vaig.

D. JOAN Llavoras lo que confessas...?

RICART. Que no fou d' instint lo mal.

D. JOAN Aixís pots regenerarte.

RICART. ¿Pero com?

D. JOAN (¡Deu meu, que faig!) (Apart.)
Jo de la lley lo ministre
voler lo seu pás torsar...
Mes hi vá ma casa y l' honra!
(*Dupta un moment y tot plegat fent un esfors diu.*)
¡Fuig!

RICART. ¡Com!
D. JOAN Sí, fuig al instant.
Aixís venint á buscarte
sent tu fora...
RICART. ¡Sí, vritat!

(*Obríntseli al pit al sentir aixó.*)

D. JOAN Vés, Ricart, no perdis temps (Inquiet.)
tens lo meu nom en tas mans.
RICART. ¿Y podré esperá algún día
lo seu perdó?
D. JOAN Per lograr
lo que dius, tu ho has de fer,
fent lo propósit constant
d' esmenarte, de se un altre.
RICART. ¿Y podré obtenir?...
D. JOAN Qui sab.

(*Ricart mira á don Joan obrintl' hi los brassos, aquet dupta, pero recobrant l' enteresa l' hi signa la porta sense voler abrassarlo. Al veurer aixó Ricart s' aixuga las llágrimas y va cap á la porta primera esquerra dihent al ser al devant.*)

RICART. ¡Mare, á n' el teu fill perdona!
¡Leonor, Rafel, que jamay
lo rencor per mí us enutji!

(*Va cap al fondo y al ser de nou devant don Joan diu suplicant.*)

¡Pare!
D. JOAN ¡No, no, fuig!

(*Dupta altre cop, mes torna á dominarse com avans. Al anar á sortir Ricart recula espantant dihent.*)

RICART. Es tart.

ESCENA ÚLTIMA

DITS, *un* INSPECTOR *y dos* AGENTS *de policía, á son temps* DONYA ELVIRA. DON GABRIEL *y* CRIAT.

D. JOAN ¡Com! ¡Oh sí, cert! ¡Ampareunos!

(*Veyent parats al fondo lo Inspector y los agents.*)

INSPEC. Perdonin: ¿Ricart Felip?
D. JOAN (¡Qué diré!...)
RICART. (¡Qué faig!)
D. JOAN No hi es.

(*Aplomantse y dirigintse al Inspector.*)

INSPEC. ¡Don Joan! (Sorprés per la negativa.)
D. JOAN Es fora.
RICART. No: Aquí.

(*Ab suprém esfors.*)

INSPEC. Llavoras te de seguirme.
RICART. ¡Pare!
D. JOAN ¡Oh Deu, lo cor á trossos
sento ja que 's va partint!
¡Mirall que vareu mos pares
deixar d' honra; per un fill,
avuy entelat no brilla,
demá...!
RICART. ¡Oh, no; jamay aixís!

(*Fugint com boig á la porta dreta.*)

D. JOAN ¡Oh qué, Ricart, á mí corrin!

(*Al Inspector, comprenent l' intenció de Ricart.*)

¡Deu del cel!

(*Sentint una detonació d' arma de foch.—L' inspector y los agents entran á dins del del cuarto ahont haurá entrat Ricart.—Don Joan recula ab horrer tapantse la cara ab las mans.*)

D.ª ELV ¡Oh Joan! (crit horrorós desde dins.)
¡Joan!

(*Entrant en escena per la primera porta esquerra.*)

¡Fill!

(*Cayent arrodillada devant la porta de la dreta ab l' explossió del mes fort dolor.*)

D. GAB. ¡Que és, que passa!

(*Entrant pel fondo junt ab lo Criat tot esvarat.*)

D. JOAN ¡Oh Gabriel, mira!
(*Senyalant á dins l' habitació.—Lo criat hi entra.*)
D. GAB. ¡Quin horror!
D.ª ELV ¡Fill meu!
D. JOAN ¡Quín fí!
D. GAB. ¡Donya Elvira! (Volentla aconsolar.)
D. JOAN Gabriel, deixa,
deixa que plori al meu fill.
D. GAB. ¿Y tú?
D. JOAN Jo no. Mas llágrimas,
glassadas quedan á dins.
D. GAB. ¿Tens per ell tanta duresa?
D. JOAN No, Gabriel, no; peno sí.
Negre dol mon cor destrossa
mos ulls perdan ja 'l seu brill,
salvo com veus aixís l' honra
qu' es sempre 'l tresor més rich.
Per fe axió, del fanch l' arrenco,
mes dins d' ell hi deixo un fill:
¡Oh lo vici, quants pel vici
rodolan cap á L' ABIM.
(*Recoltsantse ab don Gabriel.*)

TELÓ

FÍ DEL DRAMA

OBRAS DEL MATEIX AUTOR

Lo baster de Santa Pau, drama, 3 actes.
La serp de la gelosía, drama, 3 actes.
Lo geni del mal, drama, 3 actes.
Qui oli remena..., sainete, 1 acte.
Ell y ella en lo Parch, diálech, 1 acte.
Home á l' aygua, comedia, 1 acte.
Entrar per la finestra, comedia, 1 acte.
L' abím, drama, 3 actes.

LO TEATRO REGIONAL

OBRAS PUBLICADAS

	Ptas.
"L' Agulla", drama, 3 actes, Pelay y Briz	2
"Sortint del ou", diálech, Ignasi Iglesias	0'25
"Clarís", drama, 3 actes, Conrat Roure	2
"Lo Teatro per dins", comedia, 2 actes, Frederich Soler	1'50
"Sant Jordi mata l' aranya", comedia, 1 acte, A. Guasch Tombas	1
"La dona y la baylerina", comedia, 1 acte, Frederich Soler	1
"Pintura fi de sigle", 1 acte, Guasch Tombas y Dalmases Gil	1
"¡Un' altra sogra", comedia, 1 acte, Abelardo Coma	1
"Las Joyas de la Roser", drama, 3 actes, Frederich Soler	2
"Tot per las donas!", 1 acte, Joseph M.ª Pous	1
"L' esclau del vici", monólech, Ignasi Iglesias	0'50
"La feyna d' en Jafá", comedia, 1 acte, Ernest Soler de las Casas	1
"Los aucellets", comedia, 3 actes, Joseph M.ª Pous	2
"La mosca al nas", comedia, 1 acte, Frederich Soler	1
"La firma d' en Rovellat", comedia, 1 acte, Conrat Colomer	1
"La tornaboda", comedia, 1 acte, Juliá Carcassó	1
"¡¡Xerraire!!", monólech, Joaquim Montero	0 50
"Lo quarto dels mals endressos", 1 acte, Conrat Roure	1
"Qui oli remena...", juguet, 1 acte, Pere Roig y Fiol	1
"La flor de la montanya", drama, 3 actes, Ramón Bordas	2
"Tres personas", juguet, 1 acte, Abelardo Coma	0'50
"¡Tot per ella!", comedia, 1 acte, A. Careta y Vidal	1
"Per contradicció", comedia, 1 acte, J. Pont y Espassa	0'50
"La mort de Nerón", tragedia, 1 acte, Víctor Balaguer	0'50
"Un músich de regiment", sarsuela, 1 acte, Joseph M.ª Pous	1
"La Dama de Reus", drama, 3 actes, Manuel Rocamora	2
"Un rey de pega", monólech lírich, 1 acte, Enrich Molina	0'50
"Dos companys mal avinguts", joguina, 1 acte, F. Godo y V. Rahola	1
"La Pescatería", sainete, Mirabent y Mestres	1
"La Casamentera", joguina, 1 acte, Conrat Roure	1
"Las esposallas de la morta", tragedia, 3 actes, Víctor Balaguer	1
"Los gelos de la Coloma", parodia, 1 acte, A. Guasch Tombas	1
"Un bateig á cops de punys", comedia, 1 acte, Jaume Molgosa	1
"Una dona y un Deu", comedia, 1 acte, Joseph M.ª Pous	1
"Sí, senyors", monólech en vers, Joseph Barbany Pepet del carril	0'50
"Lucrezia Borgia", joguina, 1 acte, Francisco X. Godo	1
"Lo diner", comedia, 3 actes, Joseph M.ª Pous	2
"Lo marit de la difunta", juguet, 1 acte, Francisco Figueras y Ribot	1
"L' ocasió fa 'l lladre", proverbi, 1 acte, Conrat Roure	1
"Mestre Jan ó l' honra del trevall", drama, 5 actes, Joseph O. Molgosa	2
"Lo somni de la Ignocencia", sarsuela, 1 acte, C. Colomer y U. Fando	1
"Home á l' aygua", comedia, 1 acte, Pere Reig y Fiol	0'50
"Lo ret de la Sila", comedia, 1 acte, Frederich Soler y Hubert	1
"Las tres alegrías", comedia, 1 acte, Joseph M.ª Arnau	1
"¡Dorm!", sarsuela, 1 acte, Narcís Campmany y Joan Rius	0'50
"Setze jutjes...", sarsuela, 1 acte, Manuel Angelon y Mtre. Pujadas	1
"A la lluna de Valencia", com., 2 actes, Narcís Campmany y Pahissa	1'50
"Als peus de vosté", joguina, 1 acte, Miquel M. Palá Marquillas	1
"La herencia del oncle Pau", comedia, 4 actes, Conrat Colomer	2
"Los tres toms", quadro de costums, 1 acte, Narcís Campmany y Pahissa	1
"De teuladas en amunt", sarsuela, 1 acte, Conrat Roure y Joseph Ribera	0'50
"La mort de Aníbal", tragedia 1 acte, Víctor Balaguer	1
"La festa del adroguer ó 'ls amors de la Layeta", sainete lírich, 1 acte, Joan Manuel Casademunt y Mtre. Fita	1
"Un embolich de cordas", comedia, 2 actes, Joseph M.ª Arnau	1'50
"Lo Timbal del Bruch", drama, 3 actes, Frederich Soler	2
"Lo mestre de minyons", quadro, 1 acte, Joseph Feliu y Codina	1
"Entrar per la finestra", comedia, 1 acte, Pere Reig y Fiol	0'50
"Matrimonis á Montserrat, anada, 2 actes, C. Roure y J. M.ª Comella	1'50
"La llupia", joguina, 1 acte, Conrat Colomer	0'50
"Una poma per la sed", joguet, 1 acte, Lambert Escaler	1

Imp. de **LA INDUSTRIA**, de Collazos y Tasis, Tallers 6, 8 y 10.—Barcelona.